Ազգ

Azg

armenian daily

Նոյեմբեր 26

Ուրբաթ

1993

ՈՍՄԿԱՎԱՐ

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

Գ տարի, թիւ 228 (479)

գինը 25 դ.

դասիչ 69149

Երեւան 375010

Հանրապետութեան 47

հեռ. 581841, ֆաքս 562941

տելեքս 243266 CPIRI SU

Միջին Արեւելք

Գազայում պաղեստինցի ոստիկաններ

Պաղեստինյան ազատագրական բանակի գեներալներից մեկի ղեկավարությամբ Իսրայելի կողմից գրավված Գազայի շրջան են ժամանել 22 ոստիկաններ եւ ոստիկանական 2 սպաներ: ՊԱԿ-ի ղեկավար Յասեր Արաֆաթի կարգադրությամբ նրանք պետք է ղեկավարեն պաղեստինյան կարգապահական խմբի ստեղծման գործընթացը, որի թվաքանակը Գազայում պետք է հասնի 3 հազար անդամի: Դեկտեմբերի 13-ից կսկսվի վերոհիշյալ խմբի հավաքումը: Պաղեստինյան ոստիկանները երկամսյա ուսուցման կուրսեր պետք է անցնեն Եգիպտոսում: Կարմիր խաչի փոխանցումները կավարտեն մարդու իրավունքների հարցերի մասին դասընթացները: Մյուս կողմից շաբաթ օրը Իսրայելը հավանություն տվեց գրավված շրջանների համար նախատեսված 15 հազար անդամից բաղկացած պաղեստինյան ոստիկանության ստեղծման որոշմանը: Եվրոնյուս

Երկու տողով

Հասան Հասանով. «Լաչինն ու Շուշին չպետք է մոռացվեն»

Պատերազմական Բաքուն գտնում է, որ ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի նոր գրաֆիկը շատ մեծ զիջումներ է անում հայկական կողմին: «Ազատություն» ռադիոկայանին տված բացառիկ հարցազրույցում Ադրբեջանի արտգործնախարար Հասան Հասանովը նշեց, որ «անհեթեթ միջոցառումների գրաֆիկի մի շարք կետեր նվաստացնում են հանրապետության ինքնիշխանությունը»: Նա մասնավորապես իր դժգոհությունն արտահայտեց այն առնչությամբ, որ հայկական կողմը մոռացության է մատնում Լաչինի եւ Շուշիի հարցը: Հասանովի խոսքերով, Ադրբեջանը չի պատրաստվում կորցնել այդ տարածքների իր օրինական իրավունքը: Հենց այդ հարցը պետք է քննարկվի ԵԱՀԽ նախագահի ներկայացուցիչ Յան Էլիասոնի (?) Մոսկվայի Բաքու այցելության ժամանակ: Ասպար

Բարենպաստության ռեժիմ Հայաստանին

Նոյեմբերի 17-ին ԱՄՆ սենատը վավերացրեց ներդրումների մասին երկկողմ համաձայնագրերն Արգենտինայի, Հայաստանի, Բուլղարիայի, Էկվադորի, Մոլդովայի, Կրղզստանի եւ Ռումինիայի հետ: Այս համաձայնագրերը կվստահեցնեն ամերիկյան ներդրողներին այդ երկրների նկատմամբ առավելագույն բարենպաստության ռեժիմի մեջ, կապահովեն եկամուտների ազատ փոխանցումներ, վիճելի դեպքերում թույլ կտան դիմել միջազգային դատարանին, ներդրումներից սեփականազրկման դեպքում կերաշխավորվի արագ, համարժեք եւ արդյունավետ փոխհատուցում: Արգենտինան, Բուլղարիան եւ Ռումինիան իրենց հերթին արդեն վավերացրել են համաձայնագրերը, իսկ մյուս երկրները դեռ ոչ: ՀԲԸՄ ՀԼԾ

Թուրքիան եւս մեղադրում է

Չորեքշաբթի օրը Թուրքիան հանդես եկավ Հայաստանի հանդեպ մեղադրանքներով, կապված հայ-ադրբեջանական սահմանի վրա ռուսական դեսպանորդ Վլադիմիր Կազիմիրովի ակնոցառայան գնդակոծման հետ: Արտգործնախարարության խոսնակ Ֆերհաթ Աթամանը հայտարարեց. «Մենք դատապարտում ենք հարձակումը: Դա Հայաստանի անօրեն վարքի վերջին ապացույցն է»: Աթամանը հայտնեց, թե «Մոսկվայի կողմից Հայաստանից զգուշում պահանջելու փաստը արժեզրկում է Հայաստանի այն պնդումները, թե ինքը ներգրավված չէ Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության մեջ»: Ռոյթեր

Բորսան աջակցում է դրամին: Երեւանի ֆոնդային բորսան առաջարկել է Հայաստանի ազգային վալյուտայի դրամի պահպանմանն ուղղված միջոցառումների ծրագիր: Այս մասին հայտնեց բորսայի նախագահ Սեդրակ Սեդրակյանը: Նրա խոսքերով, ԵՖԲ-ի առաջարկած ծրագիրը նախատես քննարկվել է դրամաշրջանառության կարգավորման պետական հանձնաժողովի բոլոր անդամների հետ: Եթե հանձնաժողովը ընդունի ծրագրի բոլոր կետերը, ապա նոր տարվա հունվարից այն կարելի է ներդնել: Նախապես հանձնաժողովի անդամները դրական են արտահայտվել այդ ծրագրի մասին, որի մանրամասներն առայժմ չեն բացահայտվում: Ասպար

Ղարաբաղ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ. ԴԱՂՍՏԱՆԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏԻՆ ՀԱՆՁՆՎԵՑԻՆ ԵՐԿՈՒ ԳԵՐԻՆԵՐ

Ղարաբաղի հարավ-արեւելքը հրետակոծության տակ

Եւս մի անգամ մարդասիրական վերաբերմունք դրսեւորելով, նոյեմբերի 25-ին Ստեփանակերտում ղարաբաղյան կողմը առանց որեւէ նախնական պայմանների Դաղստանի ժողովրդական ճակատի ներկայացուցիչներին հանձնեց ադրբեջանական ազգային բանակի երկու գերի մարտիկների՝ Բեյլագանի շրջանի բնակիչ, ազգությամբ ավար Շամիր Աբդուլաեւին եւ Կուսարիի շրջանի բնակիչ, ազգությամբ լեզգի Էլմար Կուլիեւին:

Դաղստանի պատվիրակության ղեկավար, Ժողովրդական ճակատի նախագահ Հաջի Մախաչեւը այս կապակցությամբ հայտնեց, որ Ադրբեջանի ղեկավարությունը չի մտահոգված ազգությամբ ավար եւ լեզգի գերիների ու անհայտ կորածների ճակատագրով: Նրա խոսքերով, Դաղստանի Ժողովրդական ճակատը ոչ մի ջանք չի խնայի, ամեն կերպ փորձելով ստիպել Ադրբեջանի ղեկավարությանը լքդրանել մի որոշում, համաձայն որի, լեզգիներին եւ ավարներին կարգելվի մեկնել ղարաբաղյան ռազմաճակատ:

Հաջի Մախաչեւը հայտարարեց, որ իր ղեկավարած կազմակերպությունը սերտ կապերի մեջ է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ղեկավարության հետ, որն առաջին անգամը չէ, որ ազատում է լեզգի եւ ավար գերիներին, ցուցաբերելով խոսկական մարդասիրություն:

Նույն օրը Հաջի Մախաչեւը եւ նրան ուղեկցող Ժողովրդական ճակատի ակտիվիստ Թահիր Օվճալովը ազատ արձակված երկու գերիների հետ միասին մեկնեցին Մախաչկալա:

Միեւնույն ժամանակ, երեկ եւ նախորդ գիշեր իրադրությունը Ղարաբաղի ռազմաճակատներում շարունակվում էր մնալ անկայուն: Ստեփանակերտի մեր թղթակից ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ հաղորդում է, թե ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբի տվյալներով, նոյեմբերի 24-ի երեկոյան եւ լույս 25-ի գիշերը Բեյլագանի եւ Աղջաբեդիի շրջանների ռազմական հենակետերից ականանետներից եւ հեռահար մարտական մեքենաներից հրետակոծվել են Ֆիզուլու եւ Մարտունու շրջանների հայկական պաշտպանական դիրքերը: Նախնական, չճշտված տվյալներով, Մարտունու ուղղությամբ զոհվել է երկու, Ֆիզուլու ուղղությամբ՝ մեկ զինվոր: Հայկական ուժերը դիմել են պատասխան գործողությունների: Հետեւանքների մասին տեղեկություններ առայժմ չկան: Ռազմաճակատի հյուսիսարեւելյան հատվածներում լուրջ միջադեպեր չեն արձանագրվել, թեեւ հակառակորդի զինտեխնիկայի եւ կենդանի ուժի կուտակումները շարունակվում են:

Երեկ եւ նախորդ գիշեր Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններում նույնպես էական միջադեպեր չեն արձանագրվել: Մինչդեռ ադրբեջանական կողմը հաղորդում է հյուսիսարեւմտյան սահմանամերձ շրջանների գնդակոծումների մասին: Մանրամասներ չեն հաղորդվում: «Ազգ»

Աշխարհ

Իսրայելական բանակը ծանր հարված հասցրեց Համասին

Իսրայելյան բանակի մի հատուկ միավորում սպանել է պաղեստինյան «Իզզեդին Ալ Կասեմ» կազմակերպության ռազմական ղեկավար Իմադ Ալ Ակլին, մի կազմակերպություն, որը պատկանում է սփյուռքի Համասին: Ալ Ակլի առաջին տեղակալը՝ Աբդուլ Ֆաթահ Սաթարին ձերբակալվել է: Որպես բողոք, չորեքշաբթի երեկոյան պաղեստինցիները Գազայի շրջաններում անցկացրել են պարետային ժամը: Համաձայն իսրայելյան կողմի տվյալների, Ալ Ակլը պատասխանատվություն է կրում իսրայելյան 11 զինվորների, 4 պաղեստինցի եւ 1 իսրայելցի խաղաղ բնակիչների սպանության համար: Եվրոնյուս

Բոսնիա. Օգնություն բերող պահակախումբը տեղ հասավ

ՄԱԿ-ի բրիտանական բանակի մարդասիրական օգնություն բերող պահակախումբը վերջապես հասավ կենտրոնական Բոսնիա: 40 մեքենաներից կազմված շարասյունը լեռնային ճանապարհի վրա ձգվում է մոտ 2 կմ: Մյուս շարասյուները Բելգրադից դուրս գալով գնում են դեպի Թուզլա եւ Սրեբրենիցա: Առաջին անգամ պահակախմբին ուղեկցում է բրիտանական ռազմական ոստիկանությունը: Նրանք կանգնած են նաեւ բոլոր ստուգման կետերում: 260 տոննա պարենով բեռնված մեքենաները այժմ կարող են հանգիստ առաջ շարժվել լեռնային ճանապարհով, չվախենալով անսպասելի ընդհարումներից: Այս հանգիստ իրադրությունը երկարատեւ ու տաք բանակցությունների արդյունք է: Այստեղ մյուս բոլոր համաձայնագրերի նման պատերազմող գեներալները չեն կարող երաշխավորել իրենց հրամանների անվերապահ կատարումը: Սուպեր չանել

Ալժիրում զոհերի թիվն աճում է

Իրադրությունն Ալժիրում սրվում է: Ալժիրյան «Լիբերտե» թերթի տվյալներով, չորեքշաբթի օրը էլ Հարաչի մոտ իսլամականների կողմից սպանվել են 9 եւ ծանր վիրավորվել 2 ոստիկաններ: Ոստիկանները ծուղակի մեջ են ընկել՝ հայտնվելով նախօրոք պատրաստված ականապատ ճանապարհային ուղեփակոցում: Վերջին մի քանի օրերի ընթացքում սպանվել են ավելի քան 10 խաղաղ բնակիչներ: Անցած տարվա սկզբից, զոհերի թիվն անցնում է հազարից: Անցնաքա ճաղամում միայն այս շաբաթ ձերբակալվել են 300 արմատականներ: Եվրոնյուս

Ուկրաինան կաչխատի մեկ ժամ պակաս

Ինչպես Պոստֆակտումի թղթակցին հայտնեցին Ուկրաինայի Նախարարների կաբինետում, նոյեմբերի 24-ին երկրի ամբողջ տարածքում սկսել են գործել Ուկրաինայի ԳԽ ընդունած սահմանադրական փոփոխությունները, որոնց համաձայն աշխատանքային շաբաթը չպետք է գերազանցի 40 ժամից, նախկին 41-ի դիմաց: ՆՏ

Եվրոպա

Հունաստան-ԱՄՆ. Պրկված հարաբերություններ

Անցյալ շաբաթ Հունաստանը ԱՄՆ-ից պահանջել է վերանայել երկու երկրների փոխհարաբերությունները: Այդ պահանջը կատարվել է այն բանից հետո, երբ Աթենքում ձերբակալվեցին երկու ամերիկացի դիվանագետներ: Նրանք կալանքի վերցվեցին այն ժամանակ, երբ պատրաստվում էին իրագործելու ահաբեկչական մի հանցանարություն: Իսկ ավելի մանրամասն...

Նոյեմբերի 16-ին, երեկոյան մոտ ժամը 19-ին, երջիկ ոստիկանության պահակակետը հեռախոսային մի անհայտից ստացավ «Լանսի» մակնիշի մեքենայում կասկածելի պահվածքով երկու անձնավորությունների վերաբերյալ: Երբ Աթենքի ոստիկանական մեքենան մոտեցավ նրանց եւ տեսուչներն իմացան նրանց ով լինելը, խիստ զարմացան: Անձը հաստատող փաստաթղթերի ստուգումից պարզվեց, որ նրանցից մեկը Աթենքում ԱՄՆ-ի դեսպանի տեղակալ Չարլզ Ռանքինն է, իսկ մյուսը՝ Մաքոր Արոնը՝ ԱՄՆ-ի դիվանագիտական հարաբերությունների հանձնակատարն Աթենքում: Ակնոմնինայի ստուգումը պարզեց, որ նրանց մոտ կան կեղծ անձնագրեր, դիմակներ, հրազեն եւ զանգեր ուղեխաղորդականների սարք:

Զարմանալով տեղի ոստիկանության համարձակությունից, որ խմանալով իրենց ով լինելը, համարձակվում են ստուգել ակնոմնինան, դիվանագետներն սպառնացին, որ դրանով նրանք վնասի են ենթարկում երկու երկրների բարեկամական հարաբերությունները:

Հաջորդ օրվա հետաքննությունը պարզեց, որ ձերբակալման ժամանակ կարմիր կեղծամով Չարլզ Ռանքինն ու իր ընկերը, որոնք որպես դիվանագետներ են գտնվում Հունաստանում, ԱՄՆ-ի Կենտրոնական հետախուզության վարչության աշխատակիցներ են եւ գործուղվել են այնտեղ ահաբեկչական մի քանի ակտ կազմակերպելու առաջադրանքով:

Տեղ հասած լրագրողների ու լուսանկարիչների հերթը թույլ չտվեց երկու երկրների ղեկավարներին կոծկելու բացահայտված դեպքը, որը հաջորդ օրն իսկ զետեղվեց Հունաստանի բոլոր լրագրերի առաջին էջերում: Ըստ միջազգային ընդունված օրենքների, ըստ որոնց այլ երկրների համաձայնությամբ երկրորդ երկրին խոսվում չունի բանտարկելու, դիվանագետները հատուկ օդանավով տեղափոխվեցին ԱՄՆ: «Արեւելք»

ԳԱՏՏ. Վեճերը շարունակվում են

ԱՄՆ-ն եւ Եվրոմիությունը, միջազգային առեւտրի ազատականացման համար ԳԱՏՏ պայմանագրի վիճելի փուլի ավարտից 3 շաբաթ առաջ, վարում են եռանդուն երկխոսություններ: Եվրոմիության արտաքին առեւտրի գործերով կոմիսար Բրիտանը ԱՄՆ-ի կառավարության ներկայացուցիչ Քենտորի հետ Վաշինգտոնում ունեցած հանդիպումից հետո ասաց, որ չնայած կողմերի արդյունքների բացակայությանը, այնուամենայնիվ արվել են առաջխաղացումներ: Բրիտանը եւ Քենտորը պատրաստվում են եկող շաբաթ նորից հանդիպել Բրյուսելում, երկխոսությունները շարունակելու նպատակով: Չնայած Բրիտանը հուսադրող արտահայտվեց, բայց Ֆրանսիան ճնշում էր բանակցությունների մասնակիցները: ■

Երեւան

Թբիլիսի կմեկնի եւս 1 պատվիրակություն

Այսօր Թբիլիսի կմեկնի Հայաստանի կառավարության աշխատանքային խումբը, որը պետք է զբաղվի երկու հանրապետությունների միջեւ միջկառավարական համաձայնագրերի նախապատրաստմամբ: Պատվիրակությունը ղեկավարում է Հայաստանի էկոնոմիկայի նախարարի տեղակալ Գրիգոր Մանասարյանը: Այնտեղ ներկայացված են հանրապետության բոլոր հիմնական նախարարությունների ու գերատեսչությունների: Այդ թվում էկոնոմիկայի, էներգետիկայի եւ տրանսպորտի, ֆինանսների նախարարությունները, Կենտրոնական բանկը, երկաթուղու վարչությունը: Նշենք, որ անցած շաբաթ մեկօրյա այցով Թբիլիսի էր այցելել Հայաստանի վարչապետ Հրանտ Բագրատյանը, որը հանդիպումներ էր ունեցել Էդուարդ Շեւարդնաձեի եւ վարչապետ Օթար Պացացիայի հետ: Ասպար

Շեւարդնաձեն դարձի է եկել: Հինգշաբթի օրը վրացիները երկրպագեցին իրենց Սուրբ հովանավորող Գեորգիին: Սայրախաղաք Թբիլիսիի տաճար էին եկել հարյուրավոր հավատացյալներ, այդ թվում նաեւ երկրի ղեկավար Էդուարդ Շեւարդնաձեն, որը, համաձայն իր խոսքերի, դարձի է եկել դեպի քրիստոնեություն: Սուրբ Գեորգիի օրը վրացական օրացույցի ամենակարեւոր տոներից մեկն է: Հնագույն հեթանոսական պնդումի ծեսը, ինչպիսին հավերի ու ոչխարների զոհաբերումն է, հատկապես կրոնական տոների ժամանակ, վրացական մշակույթի կարեւոր եւ անբաժանելի մասն է: Ակնհայտ է նաեւ, որ այդ ծիսակատարությանը մասնակցում են նաեւ վրաց վանականները, թեպետ վրացական ուղղափառ եկեղեցին պաշտոնապես դատապարտում է զոհաբերության պաշտամունքը: Եվրոնյուս

digitised by A.R.A.R.@

ՊԱՐՈՆԱ՛ՅՔ, ՁԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ ՉԳՈՀԱՑՐԻՆ

Բացի մեկից, որը չհնչեց եթերում

Հիշեցնեմ: Նոյեմբերի 24-ի երեկոյան «Ուղիղ կապ» հեռուստածրագրի հյուրերն էին մի կողմից ՀՀ Կենտրոնական բանկի նախագահ Իսահակ Իսահակյանը, ՀՀ ԳԽ ֆինանսավարկային եւ բյուջետային հարցերի մշտական հանձնաժողովի նախագահ Տիգրան Սարգսյանը եւ ՀՀ ֆինանսների նախարար Լեւոն Բարխուդարյանը, այսինքն՝ դրամաշրջանառության կարգավորման պետական հանձնաժողովը, մյուս կողմից՝ «Երկիր», «Հայք», «Հայաստանի Հանրապետություն» եւ «Ազգ» թերթերի լրագրողները: «Ազգը» ներկայացնում էր տողերիս հեղինակը:

Ի՞նչ տեղի ունեցավ այս անգամ, որն արդեն մի տեսակ «ավանդույթի» երանգ է ստանում (քանզի սա առաջին «Ուղիղ կապը» չէր): Ժամանակի սղության պատճառով լրագրողները (4+1, չհաշված հեռուստալրագրողները) ունեին հարց տալու եւ ստացված պատասխանով բավարարվելու «իրավունք», քանի որ բանավեճն այդ հաղորդման ժանրով նախատեսված չէր: Եւ որպեսզի չզրկվես կոնկրետ հարց տալու եւ «բավարարվելու» հնարավորությունից, ստիպված լռում ես, որն էլ ընկալվում է իբրեւ հնչած պատասխանի առարկելի լինելու հավաստիացում կամ արդարացում, իսկ պատկերն իրականում այլ է...

Երբ տողերիս հեղինակը հարց ուղղեց ներկաներին, թե որքա՞ն է կազմում Հայաստանի տնտեսության պահանջարկը կանխիկ դրամի, որքա՞ն ունենք այսօր դրամանիշ, եւ քանի՞ տոկոսով է ներկայումս մեր ազգային դրամն ապահովված ապրանքներով ու ոսկով, ակնկալվում էր լսել մի քանի կոնկրետ թիվ: Երբ պահանջարկն ավելին է, քան ունենք, ուրեմն նոր ծախս պիտի արվի, լրացուցիչ քանակություն արտադրվի ու դրվի շրջանառության մեջ: Իսկ եթե սա պիտի կատարվի մեր դրամի, ասենք, ապրանքներով ու ոսկով 50 տոկոսանոց (կամ 100-ից ցածր ցանկացած տոկոսով) ապահովվածության պայմաններում, հնարավոր է դառնում որոշակի առումով պատկերացում կազմել [illegible] նոր դրամանիշերի լրացուցիչ [illegible] մուտքը (ծնման թերում [illegible]ությունների, էներգակիրների [illegible]ության, արտադրությունների [illegible]բենզվածության եւ այլ [illegible]ներում) ինչպիսի՞ արժեզրկում կառաջացնի: Ի դեպ, իրազեկ շրջանակներում էլ լուրեր էին պտտվում, իբր վարչապետը Գերմանիայի հավասարժասարի միջոցով փորձում է հայկական դրամանիշերի նոր խմբաքանակի պատրաստման համար այդ երկրի օժանդակությունն ստանալ:

Ինչեւէ, հարցի պատասխանը ստացվեց «դիվանագիտական», այսինքն՝ մեր դրամը կբավարարի եւ ասված մի արտացն, որ դրա պակասությունն ստիպի արժեզրկումը խթանող դրամանիշերի նոր զանգված բաց թողնել շրջանառության մեջ: Իսկ սահմանված փոխարժեքների մասին հիշատակությունն առաջարկում էր ինքնուրույն կատարել հաշվարկները եւ պարզել, թե քանի՞ տոկոսով է ապահովված ներկայումս մեր դրամն այդ քանիցս հիշատակված «կառավարության կուտակած ապրանքային եւ տարադրամային պաշարներով»: Հետաքրքիր առաջարկ է, այնպես չէ՞: Ինչ է պետք այդ ցուցանիշը, ինքդ էլ հաշվարկի՛ր կատարիր:

Երկրորդ հարցս այն մասին էր, թե հայկական դրամով առեւտուր անող վաճառականին պետական բանկը (կառավարությունը) երաշխիքներ տալի՞ս է նրա գումարները փոխարկելի դարձնելու, այսինքն, կոնվերսացիայի ենթարկելու համար, նպատակ ունեի պարզել, թե իրակա՞ն են արդյոք հնարավորությունները (պայմանները) մասնավոր առեւտրից ստացվող հասույթը բանկային համակարգ մուտք անելու (ինկասացիա) համար: Եւ բացի այդ էլ՝ հայկական դրամով առեւտուրն ունի՞ հեռանկար գոնե մոտ ապագայում: Պատասխանն ինձ եւ մեր վաճառականներին խորհուրդ տվեց կոնվերսացիա փնտրել բացված եւ բացվելիք տարադրամի փոխանակման կետերում: Իրականանալի՞ է դա արդյոք տեխնիկապես (այդքան տարադրամ կունենա՞ն արդյոք փոխանակման կետերը), նպատակահարմա՞ր առեւտուրը խթանող արագ փոփոխվող արժեզրկման պայմաններում, պատասխանը թողնենք իրենց առեւտրականներին: Իսկ արդյոք ձեռնտնեցին ասելով, որ «կոնվերսացիան քո անձնական պրոբլեմն է», բարձրացվո՞ւմ է ազգային դրամի վարկը (ընկալել այն օրհնի Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը), խրախուսվո՞ւմ է դրամով կատարվող առեւտուրը, ինկասացիայի, այսինքն՝ դրամական զանգվածը բանկային վերահսկողության ենթարկելու համար պայմաններ է ստեղծվում մեզանում: Անձամբ կասկածներ ունեմ այս հարցում:

Երրորդ հարցս նպատակ ուներ պարզելու, թե դրամափոխանակությունից հետո ի վերջո կկարգավորվի՞ անկանխիկ վճարումների, փոխանցումների հարցն ասենք Հայաստանից Ռուսաստան: Գործարարները կարո՞ղ են վերջապես ազատվել կանխիկ աշխատանքի հետ կապված վտանգներից: Ցավոք, պատասխանը, որ վկայակոչում էր այդ գործարքները բյուջեային հաշիվների միջոցով իրականանալի լինելը եւ այդ հարցում Ռուսաստանի հետ ունեցած մեր առեւտրի բացասական հաշվեկշռի ընձեռած «հնարավորությունները» (խոչընդոտները), լույս չսփռեց խնդրո առարկայի վրա: «Դիվանագիտական» պատասխանը չպարզաբանեց, թե մինչեւ ե՞րբ ընտրության պարտավորությունների համար անուղղակիորեն պատասխանատվությունը պիտի ընկնի ձեռնարկատերերի ուսերին:

Գործընկերներիս տված հարցերին, ըստ իս, եւս նման «դիվանագիտական» պատասխաններ (ասենք այն հարցի առնչությամբ, թե ո՞ր դրամով են մեր պաշտոնյաները կուտակումներ անում): Սակայն դրանց մասին խոսելը թողնում եմ հարցերի հեղինակներին:

Իսկ թե ինչո՞ւ էին կոնկրետ հարցերին նման պատասխաններ տրվում (այսուհետ «միամիտ» հարց ուղղեցի հաղորդման ավարտից հետո), հրավիրված պաշտոնյաներից մեկն ուղղակի ասաց. «Մենք լարսայով ու կիրկայով ենք աշխատում, իսկ դու կոմպյուտերային հարց ես տալիս»: Սա միակ պատասխանն էր, որ հարյուր տոկոսով բավարարեց: Ո՞վ տվեց այդ պատասխանը, չեմ գրի, քանզի հարգում եմ նրա անկեղծությունը եւ չեմ ցանկանա երբեք, որ այդ անկեղծության պատճառով բիծ ընկնի նրա հեղինակության վրա:

ՄԱՐԳԱՐ ՄԵՆԵՅԱՆ

Էներգիա

Մի նոր թանկացո՞ւմ

Ինչպես հայտնի է, Ռուսաստանում բարձրացել է էլեկտրաէներգիայի գինը: Արդյոք կբարձրանա՞ն Հայաստանում էլեկտրաէներգիայի գները: Այս հարցով Նոյյան տապանի թղթակիցը դիմեց վառելիքի եւ էներգետիկայի նախարարության էլեկտրաէներգետիկայի վարչության պետ Դերենիկ Ասատրյանին: «Ինչպես հայտնի է մեզ մոտ էլ արդեն քանիցս վերանայվել են էլեկտրաէներգիայի գնացուցակները: Սովորաբար դա արվում է եռամսյակը մեկ, քանի որ բարձրանում են էներգետիկայի ծախսերը: Իսկ 1 կՎտ ժամի գինը գոյանում է այն գումարներից, որոնք ծախսվում են էլեկտրաէներգիայի [illegible] սպառման վրա:

Այսինքն՝ այս իմաստով, մենք որեւէ կերպ կապված չենք Ռուսաստանի հետ, քանի որ միասնական էներգահամակարգի մեջ չենք մտնում: Մյուս կողմից, մենք անջատված ենք նաեւ անդրկովկասյան էլեկտրահամակարգից, որն էլ իր հերթին փաստորեն անջատված է Ռուսաստանից եւ էլեկտրաէներգիայի առումով որեւէ հարաբերությամբ բացարձակապես կապված չենք: Հայաստանի էներգահամակարգն այժմ գործում է լրիվ ինքնուրույն: Մեզ մոտ արդեն եղել է թանկացում. հոկտեմբերի 16-ից 1 կՎտ/ժամի գինը հավասարվել է 8 ռուբլու: Այս եռամսյակում գնի այլ բարձրացում չի նախատեսվում, սակայն եթե ավելանան էներգակիրների գները, կավելանան եւ էլեկտրաէներգիայի արտադրահանման ծախսերը: Եւ հետագայում մեր գնացուցակները կվերանայվեն»:

ՆՏ

Վառարաններ Երեւանի դպրոցներին

Երքաղխորհրդի գործկոմի լուսավորության կենտրոնից տեղեկացանք, որ ձմռանը դպրոցներում ջեռուցում ապահովելու ծրագրի շրջանակներում արդեն 100 վառարան է ուղարկվել Արաբկիրի շրջանին, 70 վառարան Սպանդարյանի շրջանին, իսկ այսօր 50 վառարան է ուղարկվել Խորհրդային շրջանի դպրոցներին: Միաժամանակ, շարունակվում է փայտի ներկրումը դպրոցներ: Երքաղխորհրդի գործկոմի կրթության վարչությունը, ելնելով եղանակի կտրուկ փոփոխությունից, թույլատրել է դպրոցների տաքացումը սկսել մինչեւ դեկտեմբերի մեկը:

Կրթության, գիտության եւ մշակույթի ՄԱԿ-ի կազմակերպությունը (ՅՈՒՆԵՍԿՕ) Հայաստանի ԱԳՆ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի հանձնաժողովի միջոցով հանրապետությանը 8,5 հազար դոլար տրամադրեց, որ նախատեսված է կրթական համակարգի համար: Նոյեմբերի 25-ին հանրապետության արտգործնախարար Վահան Փափազյանն այս գումարը փոխանցեց լուսավորության նախարար Հայկ Ղազարյանին: Պարոն Ղազարյանը միջազգային կազմակերպությանն իր շնորհակալությունը հայտնեց եւ նշեց, որ այս գումարը կօգտագործվի դպրոցական դասարանների համար աղախինների եւ ... թղթերի ձեռքբերման համար:

«Ազգ» ՆՏ

Երեւանի «Արաբկիր» մանկական կլինիկական հիվանդանոցի գլխավոր բժիշկ Արեգ Նարգիզյանը հայտնել է, որ սույն թվականի դեկտեմբերի 1-ից հիվանդանոցը լուծարման է ենթարկվում: Նրա բազայի վրա ստեղծվում է «Արաբկիր» մանկական կենտրոնը: Կենտրոնի ստեղծմանը նպաստում է առողջապահության նախարարությունը, իսկ հովանավորն է Ամերիկայի «Արաբկիր» միությունը: ՆՏ

Ո՞վ կֆինանսավորի ԱՊՀ-ում խաղաղարար գործողությունները

Արեւմուտքն առայժմ չարձագանքեց Ռուսաստանի խնդրանքին՝ իր հետ բաժանելու ֆինանսական ծանր բեռը:

Ռուսաստանյան դիվանագիտությունը հուսահատ ջանքեր է ձեռնարկում, որպեսզի Արեւմուտքին եւ ՄԱԿ-ին համոզի իր հետ կիսել նախկին ԽՍՀՄ-ի տարածքում խաղաղարար գործողությունների ֆինանսական բեռը: Անդրեյ Կոզիրեւի վերջերս Լոնդոն կատարած երկօրյա այցը բացառություն չեղավ: Այս թեման շոշափվեց նաեւ ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Բուտրոս Ղալիի հետ ունեցած զրույցում եւ բրիտանական արտգործնախարար Դուգլաս Հերդի հետ բանակցություններում:

Ռուսաստանի նպատակն է հասնել Տաջիկստանում, Վրաստանում, Մոլդովայում եւ ԱՊՀ-ի այլ թեժ կետերում խաղաղության հաստատման գործողությունների ֆինանսավորման նպատակով հատուկ հիմնադրամի ստեղծմանը: Չնայած Կոզիրեւի համառությանը, այդ գաղափարը առայժմ համակիրներ չի գտնում: «Արեւմուտքն անհանգստանում է, որ Մոսկվան կհանձնվի հարեւան պետություններում իր նախկին դիրքի եւ ազդեցության ոլորտների վերականգնման գայթակղմանը», Ֆրանսուրեն գործակալությանը հայտարարեց բրիտանական բարձրաստիճան մի դիվանագետ: Կոզիրեւը վճռականորեն համաձայն չէ նման կասկածներին: Եղույթ ունենալով Միջազգային հարաբերությունների թագավորական ինստիտուտում, նա կոչ արեց չչափազանցել ռուսական իմպերիալիզմի կարծեցյալ սպառնալիքը: «Հակամարտությունների՝ գոտիներում Ռուսաստանի հրաժարումը խաղաղարարությունից նրան կստիպեր նախկին ԽՍՀՄ-ում «հարավսլավական սցենարով», հայտարարեց նա:

Ռուսաստանի արտգործնախարարությունում զարմանքով ընդունեցին Բուտրոս Ղալիի հայտարարությունն այն մասին, որ ռուսաստանյան զորքերը պետք է մասնակցեն խաղաղության գործողություններին Ասիայում եւ Լատինական Ամերիկայում, իսկ նախկին խորհրդային հանրապետություններ ավելի լավ է ուղարկել «երկնագույն սաղավարտներ» ասիական, աֆրիկյան եւ լատինաամերիկյան պետություններից: «Այդ առաջարկությունն անիրականալի է: Ռուսաստանի սահմաններում թեժ կետեր ովկիանոսի այն կողմից խաղաղարար ուժերի փոխադրումը հսկայական միջոցներ կպահանջի: Անտեղի ծախսեր անելու կարիք չկա, երբ մեր զորքերը այնտեղ են եւ պատրաստ են հանդես գալ ՄԱԿ-ի դրոշի ներքո», գտնում է բարձրաստիճան մի դիվանագետ:

Դուգլաս Հերդի հետ խորհրդակցությունների ընթացքում մանրամասներեն քննարկվեց կացությունը Տաջիկստանում, Վրաստանում եւ Լեռնային Ղարաբաղում, շոշափվեց Լատվիայում եւ Էստոնիայում ռուսաստանյան զորքերի ներկայության մասին հարցը: Հերթական անգամ հերքելով պաշտպանության նախարար Պավել Գրաչովի մտքերը, Կոզիրեւը Հերդին վստահեցրեց, որ Ռուսաստանն այդ խնդիրը չի կապում ռուսալեզու բնակչության կացության հետ, եւ որ «ոչ ոք չի պատրաստվում բալթյան երկրներին պարտադրել ռուսաստանյան ռազմական ներկայությունը»:

Ըստ «Իզվեստիայի»

Բաքու

Հրեա-ադրբեջանական եղբայրություն

«Ադրբեջանի հիմնական բնակչության եւ այնտեղ բնակվող հրեաների միջեւ ստեղծվել են շատ ջերմ եղբայրական հարաբերություններ», հայտարարեց Ադրբեջանում Իսրայելի ժամանակավոր հավատարմատար Էլեզեր Յոտվաթը՝ Ադրբեջանի Գերագույն խորհրդի նախագահ Ռասուլ Գուլիեւի հետ հանդիպման ժամանակ: Երկու կողմերի կարծիքով էլ՝ այս պետությունների միջեւ ստեղծվել են սերտ հարաբերություններ, որոնք կշարունակեն բազմակողմանի զարգանալ փոխադարձ համագործակցության ուղիով: Իսրայելցի դիվանագետը ընդգծեց, թե իր կառավարությունը բավարարված է մի շարք համաձայնագրերից, որ կնքվել են Ադրբեջանի կառավարության հետ տնտեսության, գիտության եւ մշակույթի բնագավառներում:

ՆՏ

Ձերբակալված է պաշտպանության նախարարը

Սույն թվի նոյեմբերի 22-ին ժ. 16.30-ին նախկին տեղակալ Բաբա Նազարլիի հետ հանդիպման առիթով Ադրբեջանի ազգային անվտանգության նախարարության շենք հրավիրվեց պաշտպանության նախկին նախարար Ռահիմ Ղազիեւը, որն այլեւս այնտեղից չվերադարձավ: Նախկին նախարարը, որը մեղադրվում է հայրենիքի դավաճանության մեջ, այժմ հաջողել է հայտարարել, պահանջելով նախագահ Ալիեւի հետ հանդիպում եւ ազգային ժողովի նիստին ելույթ ունենալու հնարավորություն:

ՆՏ

ՄԱԿ-ի ընդհանուր ժողովը կօգնի ադրբեջանցի փախստականներին

ՄԱԿ-ի ընդհանուր ժողովի երրորդ կոմիտեն, որը զբաղվում է մարդասիրական հարցերով, նոյեմբերի 22-ին ընդունեց բանաձեւ «Ադրբեջանում փախստականներին եւ տեղահանվածներին միջազգային արտակարգ օգնություն ցույց տալու մասին», որի նախագիծը ներկայացրել էր Ադրբեջանի պատվիրակությունը: Ընդհանուր ժողովը բոլոր պետություններին, կազմակերպություններին, ՄԱԿ-ի ծրագրերին, մասնագիտացված եւ մյուս միջկառավարական ու ոչ կառավարական հաստատություններին կոչ է անում անհրաժեշտ ֆինանսական, բժշկական եւ նյութական օգնություն ցույց տալ ադրբեջանցի փախստականներին եւ տեղահանված անձանց:

ՆՏ

Վրաստանում ադրբեջանցիներին նեղում են

«Վրաստանի տարածքում համախմբված ապրող ադրբեջանցիների վիճակը օրեցօր վատթարանում է», հայտարարեց «Յուրդաշ» կուսակցության նախագահ Մայիս Սաֆարլին: Իր ոտնձգումը նա հիմնավորեց դաժան վերաբերմունքի հետեւանքով նպատակով հալածանքների եւ սպանությունների բազմաթիվ փաստերով: Վրաստանի իրավապաշտպան մարմինների անգործունեությունը եւ հանցագործների անպատժելիությունը պատճառ են դարձել շատ ադրբեջանցիների փախուստի: Վերջին ժամանակներս Վրաստանից Ադրբեջան է տեղափոխվել մոտ 50 հազար մարդ: Այս հարցը կուսակցության ներկայացուցիչները բազմիցս առաջադրել են Ադրբեջանի եւ Վրաստանի ղեկավարությանը: Սակայն գործնական քայլեր չեն արվել: Սաֆարլիի կարծիքով, ադրբեջանցիների վիճակի վատթարացման ողջ պատասխանատվությունն ընկած է Վրաստանի ղեկավարության վրա:

ՆՏ

Օգնություն չքավորներին

Ադրբեջանում հացի եւ վառելիքի գների բարձրացմանը զուգընթաց, նախագահ Հեյդար Ալիեւի հրամանագրով բնակչության չքավոր խավերի համար նախատեսվել են լրավճարներ: Ուսանողներին եւ փախստականներին ամսական կվճարվի 150 մանաթ, յուրաքանչյուր թոշակառուներին՝ 100 մանաթ, իսկ 2 նվազագույն աշխատավարձից պակաս եկամուտ ունեցող ընտանիքներում մինչեւ 16 տարեկան երեխաները կստանան 100 ական մանաթ: Այս հրամանագիրը հրապարակվել է նոյեմբերի 23-ին:

BBC

digitised by A.R.A.R.@

ԿՐԿԻՆ ԴԵՂԵՐԻ, ԲԱՅՑ ԱՆՎՃԱՐ ՏՐՎՈՂՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Ցավ

Հայաստանն իր ազգաբնակչության համար կենցաղային նորմալ պայմաններ ստեղծելու հարցում դեռեւս շատ անելիքներ ունի: Իրավիճակի էական ուղղությամբ որոշակի քայլեր, չնայած հսկայական թվով «հասկանալի» պատճառների առկայությանը, այնուամենայնիվ արվում են: Այդ շարքում պետք է առանձնացնել հիվանդությունների այն ցանկի ստեղծումը, որոնց կրողների համար բժիշկներին իրավունք է տրված անվճար կամ զեղչով դեղատոմսեր գրել: Սակայն դրանից հետո սկսվող կախարդական շրջանը պետության մարդասիրական դիտավորությունները, հիվանդների կամ նրանց հարազատների համար փորձությունների եւ փոխադարձ մեղադրանքների մի երկար շղթայի է վերածում: Երբ դեղատնից դեղատուն այցելությունները միայն «չկա-չունենք» անտարբեր պատասխանների են բախվում, մարդիկ կամ բարկացած դեղատոմսերը մի կողմ են նետում՝ հայհոյելով եւ այն գրողին, եւ իշխանություններին, կամ վերջին մի հույսով դեղային հարցերի գծով ծանոթ-բարեկամի փնտրտուք են սկսում, ինչը նրանցից շատերին «Հայդեղագործություն» պետական ձեռնարկության դռները է հասցնում: Սակայն այստեղ գործող հատուկ դեղատունը եւս միշտ չէ, որ արդարացնում է ծրի դեղատոմս ունեցողների հույսերը:

«Առողջապահության նախարարի համաձայն կարգավորվող անվճար դեղերի տրամադրման հարցում տեսական դեղատներում ոչ մի խնդիր չկա, եթե, իհարկե, նշված դեղերը հանրապետությունում կան», նշեց վերոհիշյալ հաստատության փոխտնօրեն Գագիկ Մկրտչյանը:

Որ ներկա դրությամբ դեղերի տեսականին Հայաստանում ամենից հարուստը չէ, վստահ ենք, ոչ ոքի համար էլ գաղտնիք չէ: Այդ դեպքում բնական հարց է ծագում. դեղատոմս գրողները ի՞նչ նախընտրանքով են դրանք բաշխում եւ իրենց դիմած հիվանդներին դժնեղություն զգում: Պրն. Մկրտչյանը գտնում է, որ բժիշկները պետք է լավատեղյակ լինեն դեղատների «եղած-չեղածից» եւ, գրիչ վերցնելով՝ կողմնորոշվեն ըստ այդ ցուցակների. «Իմ կարծիքով, ավելի լավ է ոչ այնքան արդյունավետ դեղամիջոցով բուժումը կազմակերպել, քան սպասեցնել, մինչեւ մի քանի ամիս հետո համապատասխան անվանացանկը կստացվի: Իսկ դրա համար հարկավոր է, որ պոլիկլինիկաներում աշխատողները հաճախակի մտնեն մոտակա դեղատները, ուսումնասիրեն տեսականին եւ ըստ այդմ էլ բուժումներ առաջարկեն»: Աշխատանքի այդ ձեւով կազմակերպումը գուցե ավելի շատ ջանքեր պահանջի, բայց փոխարենը տրանսպորտի այս ծանր պայմաններում մարդկանց կազատի ողջ քաղաքով մեկ քարշ գալուց»:

Գործի հակառակ դրվածքը, երբ «Հայդեղագործությունը» պետք է բժիշկներին պարբերաբար տեղյակ պահի իր պահեստներում եղած տեսականու մասին, փոխտնօրենը կտրուկ մերժեց, ասելով, թե. «Մեզ վրա ոչ մեկը նման պարտավորություն չի դրել եւ անգամ, իմ կարծիքով, այդպիսի առաջարկություն անելու բարոյական իրավունքը չունեն: Բժիշկն է դեղատոմս գրողը, նա էլ պարտավոր է իմանալ դրանց առկայության մասին: Այլ բան է, որ մենք պետք է ապահովենք այդ դեղերի ներկրումը, բայց մեր ձեռնարկության հնարավորությունները սահմանափակ են, եւ մենք ի վիճակի չենք դա ամբողջովին իրականացնել»:

Պարզվեց, որ շատ դեղամիջոցներ ձեռք բերելու համար «Հայդեղագործությանը» վալյուտա է անհրաժեշտ եւ առայժմ պետության կողմից միայն մեկ անգամ է տրամադրվել Եվրահամայնքի տրամադրած 38 մլն. էկյու վարկից, երկու միլիոնը, որն այս տարվա գարնանն արդեն ամբողջությամբ իրացվել է: Եւ եթե նկատի ունենանք դրամաշրջանառության հետ կապված լուրջ խնդիրները, կարելի է եզրակացնել, որ դեղեր ձեռք բերելու համար նման հատկացումներ տեսանելի հեռանկարում պետությունն իրեն թույլ տալ չի կարող:

Ինչ վերաբերում է սեփական նախաձեռնությամբ տարադրամ ձեռք բերելուն, ապա այս խնդրում եւս «Հայդեղագործությունը» լուրջ, ինչ-որ տեղ արհեստականորեն ստեղծված դժվարությունների է բախվում: Թեեւ վերջին երկու ամսվա ընթացքում նրան հնարավորություն է տրվել բանկերում դրամի փոխակերպում կատարել, եւ ձեռք բերված 210 մլն. ռուսական ռուբլին Ռուսաստանի համապատասխան հաստատություններին փոխանցել, սակայն դա խնդրին միայն մասնակի լուծում է տալիս: «Մեզ չի գոհացնում գնագոյացման մեխանիզմը, որով պետականորեն դեղերի համար որոշակի շահութաչափ է պարտադրվել: Եւ մինչեւ մենք հասցնում ենք դրսում ձեռք բերված դեղերը հանրապետություն բերել եւ կազմակերպել դրանց վաճառքը, արժեզրկումը շատ անգամ գերազանցում է թույլատրված վերադիրի սահմանները: Արդյունքում հետ ստացված գումարներով հնարավոր է լինում գնել ավելի փոքր ծավալներով դեղորայք», բացատրեց Գ. Մկրտչյանը:

Երբ նշվածին ավելացնենք, որ բանկային համակարգի աշխատանքն իր հերթին լուրջ արգելքներ է ստեղծում, ապա եզրակացությունն ավելի քան տխուր է հնչում. որքան հանրապետությունում մեծանում է հիվանդների քանակը, այնքան պակասում է ներկրվող դեղերի քանակն ու տեսականին:

ՅՈՎՍԵՓ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Արձագանք

Ապրել ձեւական տեսանկյունի՞ց

Սոցիալական պայմանների յուրաքանչյուր փոփոխություն մի նոր խթան է՝ ժողովրդի նյութական համակարգը գրգռելուն ուղղված: Դրա հետեւանքները, անշուշտ, ամեն մի խավ յուրովի է ընկալում ու յուրօրինակ են նաեւ դրանց արձագանքները: Լինի դա որեւէ որոշում, օրենք կամ օրենսդրորեն չկարգավորված որեւէ ցնցում, ներկա անցուդարձը չափազանց զգայուն է դարձրել մարդկանց, հատկապես նրանց, որոնց կենսակերպի ցուցիչ սլաքը ամենանուրբ ազդակից իսկ շեղվում է: Կենսաթոշակառու, Արարատի շրջանի Վեդի ավանի բնակիչ, շրջխորհրդի պատգամավոր Աղասի Դավթյանի՝ խմբագրությանը հասցեագրված նամակը եւս մի փորձ է՝ ուշադրություն բեւեռելու բնակչության որոշ խավերի վրա: «Վերջերս ՀՀ Գերագույն խորհրդի արտահերթ նիստում ընդունված սեփականաշնորհման օրենքի մեջ փոփոխությունը, գրում է նամակի հեղինակը, ըստ էության, բանվոր ծառայողներին, որոնք երկար տարիներ աշխատել են ձեռնարկություններում, բայց կրճատման պատճառով այժմ չեն աշխատում, զրկեց այդ որոշմամբ տրվող արտոնություն-իրավունքից: Եւ այսպիսով, մեր շրջկենտրոնի բնակչության մեծ մասը զրկվում է այդ որոշմամբ 20 տոկոսի հատկացումներից» (խոսքը «Պետական ձեռնարկությունների ու անավարտ շինարարությունների սեփականաշնորհման ու ապապետականացման մասին» ՀՀ օրենքում կատարված փոփոխության մասին է, որով այդ օբյեկտների 20 տոկոսը անվարձահատույց տրվում է այնտեղ մեկ եւ ավելի տարի աշխատածներին - Խմբ.): «Նշված խավի այն մասը, որ բնակվում է սեփական բնակարաններում եւ ունի տնամերձ հողամաս, շարունակում է նամակագիրը, որոշ չափով տարբերվում է կոմունալ (պետական) բնակարաններում ապրող խավերից: Նրանք օգտվում են հողամասից, կարող են անասուն պահել, չեն վճարում կոմունալ սպասարկման որոշ ծառայությունների համար, իսկ կոմունալ բնակարաններում ապրողները ամեն ամիս մեկ շնչի հաշվին վճարում են 138 ռ. կոմունալ ծառայությունների ու բնակվարձ, գյուղատնտեսական մթերքները ձեռք են բերում շուկայից, եթե կարողանում են:

Նշված բանվոր ծառայողները, երբ թոշակի են անցել, նախկին աշխատավարձը ցածր էր, թոշակի նշանակումը կատարվել է ցածր աշխատավարձի հիման վրա, այժմ բնակչության այս շերտը նոր թոշակի անցնողների համեմատ շատ ցածր թոշակ է ստանում»:

Նամակագիրը շոշափում է, իր տեսանկյունից «խտրականության» դրսեւորման եւս մի հարց. «Վերջին ամիսներին մի շարք քաղաքներում բնակչությանը տրվելիք հացի նորման 250-ից դարձրին 350 գ., իսկ մեր շրջկենտրոնում մնաց նույն 250 գրամը: Գոնե հաշվի առնեին այն բնակչությանը, որ ապրում է կոմունալ բնակարաններում, չի օգտվել հողի սեփականաշնորհումից. նրանց 350 գրամ տային, իսկ հող ունեցողներինը կամ նույնը թողնեին, կամ չտային, քանի որ վերջիններս իրենց հողատարածություններում հացահատիկ են մշակում (կարող են մշակել)»:

Ներկայացնելով այս ընդհանուր պատկերը՝ վեդիցի մեր նամակագիրը բերում է իր մասնավոր օրինակը՝ «Ես նույնպես չեմ օգտվում ոչ մի սեփականաշնորհումից, բնակվում եմ կոմունալ բնակարանում, աշխատել եմ 40 տարի, կենսաթոշակառու եմ ամսական 7350 ռուբլով, 7 հոգի ենք ընտանիքում եւ միայն տղաս է աշխատում, ստանում է 20 հազար ռուբլի աշխատավարձ»: «Հնարավո՞ր է դրանով ապրել», հարց է ուղղում նամակագիրը իր եւ շրջանի ու շրջկենտրոնի իր բախտակիցների անունից: Մենք այդ հարցումը հասցեագրելով ավելի բարձր ատյաններին ու արձագանք ակնկալելով՝ միաժամանակ ասենք, որ այսօր, իրոք, նման վիճակով ապրելը միայն ձեւական տեսանկյունից կարելի է այդպիսին ընդունել: Իսկ քանի՞սն են այդպիսիք...

«Ազգ»

Օտար մամուլ

Հայաստանում ձյունն իջնում է, իսկ գները բարձրանում

Այս վերնագրի տակ թղթակից Դենիել Շնայդերը The Cristian Science Monitor թերթի նոյեմբերի 23-ի համարում անդրադառնում է մեր երկրում վաղաժամ սկսված ձմռան դժվարություններին:

«Սա տառապանքի երրորդ ձմեռն է այս նախկին խորհրդային հանրապետության ժողովրդի համար, նշում է նա, որը դարձյալ ստիպված է դիմակայել սառնամանիքին առանց կենտրոնական ջեռուցման եւ առանց կանոնավոր էլեկտրականության, որը լավագույն դեպքում մատակարարվում է օրական ընդամենը երկու ժամ:

Եւ չնայած նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը նոյեմբերի 12-ին ասաց, որ «մենք ավելի լավ ենք նախապատրաստվել այս տարի, քան անցյալ տարի», կառավարական այլ պաշտոնական անձնավորություններ, ինչպես նաեւ արեւմտյան բարեգործական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ գտնում են, որ կացությունը շատ ավելի վատ է, բնակչությունը զգալիորեն աղքատացել է անցած մեկ տարվա ընթացքում: Բացի շրջափակման հետեւանքներից, հայերը խիստ տուժել են նաեւ ռուբլու գերարժեզրկումից»:

Թղթակիցն այնուհետեւ նշում է, որ Հայաստանի կառավարությունը նախորդ ծրվանից շրջանառության մեջ է դրել ազգային փողը՝ դրամը, որն անհրաժեշտ էր ներքին շուկան պաշտպանելու համար: Ազգային փողի ներմուծումը ձմռան շեմին մի նոր հոգս է ժողովրդի համար, բայց այդ հոգսերը թեթեւացնելու նպատակով ուղարկվող մարդասիրական օգնությունը ճանապարհին է: Տեխասից հանրապետական սենատոր Ֆիլ Գրամի կողմից հովանավորված 18 մլն դոլլարի օժանդակության նախագծի հավանության արժանանալուց հետո, ԱՄՆ-ը Հայաստանին նավթ եւ ջեռուցիչներ է հայթայթում, որոնք պետք է տաքացնեն մոտ 155 հազար բնակարաններ, ավելի քան 300 դասասենյակներ 250 դպրոցներում: Ճապոնիան, ինչպես նաեւ սփյուռքահայերի Միացյալ հայկական ֆոնդը նույնպես մասնակցում են այս ծրագրի իրականացմանը:

Բայց ամենալուրջ հարցն այն է, եզրակացնում է հոդվածագիրը, որ ցրտին զուգահեռ սննդամթերքի պակասն ու մթությունը, ինչպես նաեւ անցյալ տարվա դաժան ձմռան դառը փորձը լրջորեն ազդել են մարդկանց հոգեբանության վրա: Նրանց մի մասը ելք է փնտրում Ռուսաստանի հեռավոր անկյուններում: ■

Դպրոց

Նորից եկավ դեկտեմբերը

Երեւանի թիվ 148 միջնակարգ դպրոցի հայոց լեզվի եւ գրականության ուսուցչուհի Ա. Շահբազյանի բաց նամակն ուղղված է ՀՀ լուսավորության նախարար Հայկ Ղազարյանին: Նամակն ամբողջությամբ տպագրելը, թերեւս, անիմաստ է, քանի որ ուսուցչուհու՝ նախարարին ուղղված հարցերի մեծ մասը թերթն արդեն լուսաբանել է՝ ոչ միայն պրն. Ղազարյանի, այլեւ այլ իրավասու պաշտոնյաների մեկնաբանություններով:

Այնուհանդերձ, քանի որ «Անտառային ձմեռ ու երեւանյան դպրոցը» թեմայի շուրջ դիմումները խմբագրությունում բավական հաճախակի են դարձել, մի անգամ եւս փորձենք տեսնել, թե ինչ կա դեկտեմբերի շեմին կանչ եկած մայրաքաղաքային դպրոցում եւ «նրա շուրջ»:

«Ո՞ւր են, պրն. նախարար, ամռան ընթացքում Ձեր տված խոստումները, գրում է նամակագիրը, ո՞ւր են հավաստումները, թե ուսումնական տարին չի ընդհատվի, թե մեզ հաշմանդամ սերունդ պետք չէ, թե նախարարությունը մտածում է եւ ամեն ինչ կանի, որպեսզի ջեռուցվեն դպրոցները... Պրն. նախարար, դուք մտե՞լ եք չջեռուցվող դասասենյակ, երբեւէ նայե՞լ եք ցրտից դողացող երեխաներին, մտածե՞լ եք, որ սերունդը հալչում է այսպես...»:

Պրն. նախարարը, հարգարժան ուսուցչուհի, երբեւէ «նման խոստում չի տվել» վկայակոչելով, որ ինքը լրագրողներին լավ գիտի, թե որոնք են իր եւ իրեն վստահված նախարարության իրավունքները ու պարտականությունները. եւ որ գարնանային ծառատունկի կազմակերպմանն ինքը մասնակցել է սոսկ որպես քաղաքացի: Նա իրավացի է, դպրոցների ջեռուցումն, իրոք, նախարարության պարտականությունը չէ, նա կարող է այդ մասին իրավասու կազմակերպություններին ու անձանց ընդամենը խնդրել, համոզել, ափերից ելնել...

Ինչեւէ, այս տարվա մարտ ամսին «Ար» շաբաթաթերթին տված նրա հարցազրույցից մեջբերում եմ ուզում անել. «... Որոշել ենք մյուս տարի էներգետիկ ճգնաժամ լինելու դեպքում ամեն ինչ անել, որ դպրոցներում ձմեռային այս տեսակի ընդմիջումն այլեւս չլինի: Դա նշանակում է՝ թե վառարաններ ձեռք բերել, թե վառելիք: Այսօր դրա հստակ ծրագիրը չկա, բայց արդեն պատրաստում ենք, հետո կդիմենք կառավարությանը, համապատասխան հիմնարկություններին...»:

Մի շարք եզրակացություններ անենք: Հայկ Ղազարյանը, թեեւ հրաժարվում է խոստումից էլ, ֆունկցիայից էլ, բայց այն ժամանակ, համենայն դեպս, ծանր «մարտեր» մղել է եւ հարցը վաղուց նախարարության դռներից «պաշտոնով» դուրս է եկել:

«Դպրոցների ջեռուցմամբ զբաղվում են տեղական իշխանությունները, եւ մեր վերջին համարներից մեկում հրապարակեցինք Երեւանի քաղխորհրդի կրթության վարչության պետի տեղակալ պրն. Բաղդասարյանի տրամադրած տվյալները, թե որքան կոշտ ու հեղուկ վառելանյութ եւ վառարան է հասցվել ու հասցվելու կենտրոնական ջեռուցմամբ սնուցվելու հնարավորություն չունեցող դպրոցներին, և որ դպրոցական արձակուրդները, ինչպես առաջարկում է ուսուցչուհի Շահբազյանը, այս իմաստով վերաձեւվելու են:

Իսկ դպրոցականների առողջական վիճակն առողջապահության նախարարության հոգածության ներքո է: Նրա համապատասխան վարչությունն օրերս որոշում կայացրեց դադարեցնել այն դպրոցների գործունեությունը, որոնց դասասենյակներում հանձնաժողովը կգրանցի թույլատրելի 19 աստիճանից ցածր օդի ջերմաստիճան:

«... Պետք է մտածել այն աշակերտների մասին, որոնք վաղը չեն մոռանալու այն տղաների մասին, որոնք տարբեր հիվանդություններ են ձեռք բերելու եւ այլեւս պիտանի չեն լինելու հայրենիքի պաշտպանությանը...», ուսուցչուհու նամակից:

Կարծում ենք, առողջապահության նախարարության որոշումը սպառիչ պատասխան է տալիս նրա արծարծած, իրոք, ցավոտ հարցին:

Բայց մենք մի հարց ունենք: Այդ ինչո՞ւ որոշ դպրոցներ ու մանկապարտեզներ իրենք իրենց գլխի ճարն արդեն տեսել են ու առիթ չունեն դասի ժամին իրենց սիրելի դեմքերը սառած ու... Ասված մի արագացն հաշվող տեսնելու, եւ արդյոք ստեղծերի մեկին գործադրել հայտարարող ուսուցիչը լուռ, նախարարից կոլախանացե՞ր գրքի պատճառով դասերը դադարեցնել, երբ իմանար, որ այդ օրերի համար չի վարձատրվելու: Թերեւս, նա մեծ հմտությամբ, թեկուզ աշակերտների ծնողների ուժերով, կարողանար դասասենյակներում տանելի պայմաններ ստեղծել:

Թե՞ ուսուցիչներն ու դպրոցների տնօրենները ամենավերջում են գլխի ընկնելու՝ ինչ երկրում ենք ապրում, եւ թե ումն է խեղդվողների փրկության գործը...

ՌՈՒԶԱՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Տնտեսություն

ՄԵԿ ՕՐՈՎ ՉԵՆ ԱՊՐՈՒՄ

կամ պատճառները անտեսելով՝ հիվանդությունը չի բուժվի

Ապրանքների ու ծառայությունների պակասի մի մասի հանումը հանրապետության ներքին շուկա որոշակիորեն կարող է զսպել ազգային դրամի արժեզրկումը (եթե իհարկե նման պակասի մասին լուրերը հավաստի են): Սակայն հույսեր կապել, որ այս միջոցառումներով կարելի կլինի լուրջ հակակշիռներ ստեղծել արժեզրկման դեմ, մոլորություն է: Որանք զուտ ցավազրկողներ են կամ հարվածամեղմիչներ, որոնք մշտական ծախս պահանջելով չեն կարող էական արդյունավետություն ապահովել: Ժամանակավոր միջոցը պետք է մշտական գործընթաց դառնա, որի մասին վերջերս քանիցս արտահայտվել են մեր իրատես պաշտոնյաներն ու մասնագետները: Խոսքը արտադրությունները աշխատեցնելու, խթանելու մասին է, որոնց արտադրանքը կարող է դուրս գալ արտերկիր ու այնտեղից ծառայությամբ եւ ապրանքների հոսք ապահովել հանրապետություն: Բայց արդյոք այսչափ պարզեցված խնդիրը նույնչափ էլ պարզ լուծումներ ունի՞:

Ամերիկա չեմ հայտնագործի, եթե ասեմ, որ արժեզրկումը 1–2 միջոցով կանգնեցնել հնարավոր չէ, որքան էլ զորեղ լինեն այդ միջոցները: Չէ որ արժեզրկումը պայմանավորված չի լինում միայն 1–2 գործոնով: Ուրեմն եւ զսպումը միջոցառումների համալիր է պահանջում:

Երբ ֆինանսական կայունացմանն ուղղված միջոցառումները պայմանականորեն բաժանենք ա) բյուջետայինի, բ) հարկային-մաքսայինի, գ) ինվեստիցիոն-վարկային բանկայինի, դ) սոցիալական, ե) գնայինի, ապա նորանկախ պետություններից որեւէ փորձի հետ համադրվելով կարելի է խոսել այնպիսի միջոցների մասին, որոնք, իմ, ի զուր են էական դեր խաղալ արժեզրկման զսպման գործում Հայաստանում: Անշուշտ, դրանք բոլորն էլ պետք է գործեն օբյեկտիվ եւ սուբյեկտիվ գործոններով պայմանավորված Հայաստանի յուրահատուկ պայմաններում:

Ամենապարզ գործնական ապացույցը, որ, իմ, ցանկություններ կան երկրում ֆինանսական իրադրության առողջացման համար, սկսվում է այնտեղ, երբ բյուջեի դեֆիցիտը պլանավորված է՝ շատ, իսկ Կենտրոնական բանկը կառավարությանը վարկ է հատկացնում դրանից քիչ: Դրանում համոզվելու համար մասնագիտական գիտելիք չէ, որ պետք է ունենալ, այլ զուտ տրամաբանելու կարողություն: Բյուջեի դեֆիցիտի նվազեցումը կարող է ստացվել այդ նույն բյուջեի ծախսային մասի կրճատման, այլ ոչ եկամտային մասի ավելացման հաշվին: Նույնպես տրամաբանություն է: Այս առումով Ռուսաստանի ձեռքբերումներն ու կորուստները գալիս են ապացուցելու, որ ֆինանսական կայունացման առաջնահերթ միջոցը ձեռնարկությունների շրջանառու միջոցների վարկավորման արտոնյալ պրակտիկայից հրաժարումն է, քանզի հենց նման վարկավորումն է, որ ապացուցել է իր անհեռանկարությունը եւ դրսեւորել է իրեն որպես արժեզրկման հիմնական գործոն: Իհարկե արտոնյալ վարկավորումից հրաժարումը կարող է որոշ ձեռնարկությունների ուղղակի կազմալուծման հասցնել, փակել: Սակայն մի՞թե այդքան գովական փակ տնտեսական համակարգ ավանդը (որը գոյություն ունի միայն տեսականորեն) անպայման նշանակում է արտադրել ամեն ինչ, ամեն ծնով: Չէ՞ որ այդ ճանապարհով ու բանկարժեք «ամեն ինչը» կարելի է ձեռք բերել փոխանակելով մեր բարձրորակ «ինչ-որ բանի» հետ: Այլ խոսքով, զարգացման ու խթանման կարիք ունեն կոոպերացիոն եւ ինտեգրացիոն գործընթացները:

Իհարկե, արտոնյալ կամ ոլորտի մեծ բաժին ունեցող վարկավորումը ինքնաբերաբար կվերանա ազատականացման ու սեփականաշնորհման իրականացման հետ: Այդ դեպքում ձեռնարկությունների մի մասի ֆինանսավորումը կիրականացվի բաժնետերերի հաշվին, այլ ոչ թե պետական բյուջեի: Սակայն մինչ այդ, երբ նույնիսկ անխուսափելիության տակ կա նման վարկավորման անհրաժեշտությամբ (բեկադրված հեռանկարային ապագայից), ապա՝ գոնե մրցութային կարգով:

Քանի որ կապիտալ ներդրումների հիմնական աղբյուրը նախկինի պես պետբյուջեն է, եւ այսօր եւ մոտ հեռանկարում, ապա ծախսային մասի կրճատումը անպայման ուսումնասիրեն կազմի ինվեստիցիոն ծրագրերի համար առանձնացվող միջոցների ծավալների վրա:

Դրամի արագ շրջապտույտ եւ շահույթ ապահովող ծրագրերի ֆինանսավորումը, կոնկուրսային հիմքի վրա, կարող է ստեղծել շահույթ, որն ավելի կողովի զսպել երկարաժամկետ ինվեստիցիոն ծրագրերի իրականացումը:

Ի դեպ, Ռուսաստանի հենց կուրս բյուջետային եւ դրամավարկային քաղաքականությունն է պայման հանդիսանում Միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների համար միջոցներ տրամադրելու այդ երկրում իրականացվող արմատական բարեփոխումների օժանդակությանը (չմոռանանք, որ Ռուսաստանի իրականացրած դրամափոխանակությունը դրա ամենածանրակշիռ բաղադրիչներից է):

Երբ խոսք է գնում ապրանքային շուկան համալրելու մասին, եւ իբրեւ միակ միջոց դիտվում են սեփական արտադրությունները, մոռանալով ներկրումների եւ արտահանումների մասին, հասկանալի է, որ արդյունքը երբեք չի լինի ակնկալվողը: Իսկ երբ ապրանքների ներկրումը դիտվում է որպես ապրանքային շուկայի հագեցման էական միջոց, եւ այստեղ էլ մոռացվում է մաքսային նպաստակային քաղաքականության դերը, ապա դարձյալ հավանական է «կոտրված տաշտակի» առջեւ հայտնվել: Կարծում եմ, մեր դեպքում, մեր իրավիճակում ավելորդ է հիշեցնել ներկրումները, ապրանքափոխանակային գործարքները խթանող հստակ քաղաքականության անհրաժեշտության մասին: Եւ այստեղ էլ մաքսային եւ հարկային ճնշման թուլացման:

Միջազգային գործընթացներին լավատեղյակները գիտեն, թե ինչո՞վ են գրավում աշխարհի ֆինանսատերերին ու ապրանքատերերին ազատ տնտեսական գոտիները օրինակ, հարկային ու մաքսային ճնշումից ազատ առեւտրով: Իսկ եթե ինչ-ինչ պատճառներով հնարավոր չէ առայժմ նման քաղաքականություն բանեցնել Հայաստանում, ապա ի՞նչն է խանգարում, ասենք, ակցիզային հարկերը ավելացնել (ողիների, ծխախոտի, մորթեղենի, դերձակի իրերի եւ այլն), փոխարենը նվազեցնել ավելացրած արժեքից գանձվողը: Իհարկե, այս կերպ բյուջեն դժվար թե ապահովվի անհրաժեշտ գումարներով, սակայն բյուջեի ծախսատար մասի կրճատման, եւ մյուս միջոցառումների հետ համալիրի մեջ կարող է նպաստել դրական արդյունքի ձեռավորմանը:

Տնտեսական կայունացումը (եւ հետագա աճը) անհնարավոր է արտադրական ոլորտ կապիտալի ներգրավման շնորհիվ: Սակայն այն մասին, որ մեզանում ինվեստորները ամբողջովին կազատվեն հարկերից կամ արտոնյալ ռեժիմ կստանան, առայժմ խոսք չկա, ինչպես եւ հիշատակվում օտարերկրյա ինվեստիցիոն իր շահույթը հանրապետությունից անարգել դուրս հանելու հնարավորություն ընձեռելու մասին (հիշենք ծառայության արտահանման սահմանափակումները):

Արժեզրկման զսպման, որն էլ հենց ֆինանսական կայունացումն է, ուղղված միջոցառումների համալիր գների եւ գնագոյացման առնչությամբ կարգավորող (առանցման ի հաշիվ) մեխանիզմներ բանեցնելը, որը կզգուշացնի աշխատավարձի չափի վերին սահմանի հաստատմամբ, բաց որոշ փորձագետների, նույնպես կարող է էական դրական միջոցներ ապահովել: Հենց այդ նկատառումներից ելնելով էլ կարեւորվանում կու-

դոնի նկատմամբ անվստահության ծայրաստիճան արժան պայմաններում (երբ վճարումները արդեն չեն իրականանում), նկարագրված միջոցառումներով փորձ է արվում հող նախապատրաստել Ուկրաինայի ազգային տարադրամը գրիվնան շրջանառություն մտցնելու համար:

Արժեզրկման դեմ պայքարելու մյուս լծակը սոցիալական քաղաքականության ձեռքին է: Սա շատ լուրջ եւ բարդ խնդիր է, քանի որ վերաբերում է հաճախ չքավորության սահմանագծին մի կերպ գոյատեւողներին, ավելի ստույգ վճիռ կայացնում նրանց «լինել-չլինելու» մասին: Սակայն միանշանակ շատ նախընտրելի ինչ-ինչ սոցիալական պաշտպանության միջոցներ կիրառել, նախապես չունենալով սոցիալապես անպաշտպանին կամ անապահովին, ապահովվածից եւ գերապահովվածից տարբերելու մեխանիզմները, ոչ այլ ինչ է, քան ժամանակի ու միջոցների անտեղի վատնում, որն ուղեկցվում է հասարակության մեջ պայթյունավտանգ լիցքերի կուտակմամբ:

Պետք է հաշվի առնել, որ քաղաքական դիվիդենտներին հետամուտ սոցիալական քաղաքականությունը ինքն է հաճախ դառնում արժեզրկման սնուցիչը, որը համաճարակի պես տարածվելով նորանոր պորտեր է ներառում: Երբեմն հենց պայթյունի միջոց է եկամուտների համասարած ինդեքսավորումը: Չէ՞ որ ապրանքների անբավարարության, արտադրությունների բերբեռնվածության կամ ճգնաժամի պայմաններում ապրանքային զանգվածով (կամ ծառայությամբ)

չապահովված դրամի բաց թողնումը շուկա այսպիսին, եւ բանն էլ այն է՝ ոչ երեւելի դրական արդյունքի հետ (որը բաղձալիի՞ց, որպես կանոն, չի վերափոխվում իրականի) բերում է ծղտված, բազմակի անգամ ավելի վտանգավոր իրողություն. այն, գնողունակ պահանջարկի ավելացման պատրանք ստեղծելով, վերստին խթանում է գինը, նույն արժեզրկումը:

Սակայն ինչպե՞ս, այդ դեպքում, պաշտպանել հասարակության սակավապահով խավերին (մի պահ պատկերացնենք, որ գործուն մեխանիզմի միջոցով դրանց կարողացել ենք զատել ընդհանուր զանգվածից): Եւ Ռուսաստանում, եւ նորանկախներից մի քանիսում, ընդ որում, որոշ առումներով նաեւ Հայաստանում, կիրառվել են միջոցներ, որոնք արդյունավետություն ապահովել են այս խնդրում. դրանք են փոխհատուցումները եւ, որքան էլ տարօրինակ թվա՝ քարտային համակարգը: Հիշենք, որ մեզ քաջածանոթ բոլոր պատերազմների ժամանակ պատերազմող երկրներում, եւ հաճախ նաեւ ոչ միայն դրանցում, ամենանհրաժեշտով ապահովելու հարցում (հաց, կարտոֆիլ, վառելիք, օճառ եւ այլն) ապավինել են ոչ թե ինքնակառավարվող շուկային, որի ինքնակառավարման նույնիսկ պատրանքը չի զգացվում մեզանում, այլ քարտային համակարգին: Իսկ ով ասում է, թե մենք պատերազմի մեջ չենք, նա լոկ քաղաքականություն է խաղում:

Մեկ հրապարակման մեջ, բնականաբար, հնարավոր չէ պատասխանել բոլոր հարցադրումներին, որոնք բեկադրված են արժեզրկումը զսպելու անհրաժեշտությամբ: Պատրաստի դեղատոմսերի կամ բանաձեւերի մասին առհասարակ խոսելն ավելորդ է: Ուղղակի լուծումներ ձեռնարկելուց առաջ կարեւոր է խնդրի բաղադրիչներին լավատեղյակ լինելը: Հիվանդությունը բուժելու համար միայն հետեւանքների վերացումով սահմանափակվելը, հիվանդածին պատճառները անտեսելը չի՞ նշանակում արդյոք բուժվելու պատրանքից հետո դարձյալ վտանգվել կրկին հիվանդանալու: Այլ խոսքով նախ ֆինանսական կայունացումը, ինչպես անցյալում գների ազատականացումն էր, չպետք է ինքնանպատակ դառնա, եւ հետո, միջոցառումների համալիր մշակելիս (երբ դա առհասարակ արվում է) միայն ներկայով առաջնորդվելը ուղղակի հանցագործ անհեռատեսություն պետք է դիտվի: Մեկ օրով չենք ապրում:

ՍԱՐԳԻՍ ԲԵԿՅԱՆ
Մենեջեր

Ռուսաստան

Աբել Աղանբեգյան. Գայդարի վերադարձը դրական էր

Նոյեմբերի 24-ին նկույր ունենալով արդյունաբերական ձեռնարկությունների տնօրենների ակումբում, ակադեմիկոս Աբել Աղանբեգյանը վերլուծեց Ռուսաստանի տնտեսական իրավիճակը եւ արեց բարեփոխումների զարգացման որոշ կանխատեսումներ: Նա ամենագլխավոր տնտեսական խնդիրը համարեց բարձր արժեզրկումը, որից տառապում են արտադրողները եւ հատկապես արտադրության երկար շրջափուլ ունեցողները: Կառուցվածքային վերակառուցումն անհնար է առանց ինվեստիցիոն ակտիվության մեծացման, մինչդեռ կապիտալ ներդրումներն արժեզրկվում են տարեկան 500-600 տոկոսով, որն անիրական է դարձնում բազմամյա նախագծեր: Աղանբեգյանի կարծիքով, արտադրությունը պետականորեն աջակցելու բոլոր միջոցառումները արդյունք չեն տալիս: Գների աճը խթանում է օգնության կարոտ ձեռնարկություններին հատկացվող լրացուցիչ պարտքերը: Ակադեմիկոսը վերլուծեց Քաղաքացիական դաշինքի դեկավարների առաջարկած նկատառումների ինդեքսավորման դրդապատճառների կործանարարությունը: Ինդեքսավորումն օրենսդրական կարգով արգելված է շատ երկրներում, քանզի հանգեցնում է տնտեսության փլուզման, գերարժեզրկման, որից հնարավոր է դուրս գալ դրամական ծանր բարեփոխման միջոցով, որն խելական ցնցում կլինի թե ձեռնարկությունների եւ թե բնակչության համար: Աղանբեգյանի կարծիքով, նման բարեփոխման համար պետական ուժեղ իշխանություն է հարկավոր ձեռնարկությունների հաշիվները սառեցնելու, բանկային համակարգի վերահսկողություն հաստատելու համար: Ռուսաստանում ծավալված մակրոտնտեսական քաղաքականությունը բույլ չտվեց գերարժեզրկման զարգացում, ինչպես դա պատահեց Ուկրաինայում:

Եգոր Գայդարի կառավարություն վերադառնալը արդեն իսկ դրականորեն ազդեց տնտեսական իրավիճակի վրա, նշեց ակադեմիկոսը: Դրամազանգվածը 4-րդ եռամսյակում ավելի դանդաղ է աճում, ինչը հանգեցնում է արժեզրկման նվազման: 1994 թ. առաջին կիսամյակում սպասվում է գների ինդեքս ամսական միջին հաշվով 15 տոկոսով, իսկ տարեվերջին 3,5 տոկոսով: 1993 թ. գների ինդեքսը ամսական կազմում էր փաստորեն 20 տոկոս:

Ինչպես հայտարարեց Աբել Աղանբեգյանը, արժեզրկմանը վերջ դնելու ուղին հայտնի է. կրճատել բյուջետային ծախսերը, զարգացնել մրցունակ արտադրություն, իրականում կիրառել սնանկության առնչվող օրենքը, որը կօգնի առանձնացնել այն արտադրությունները, որոնք կարող են գործել շուկայական միջավայրում:

ՆՏ

Կարճ

Ներմուծական նոր սակագին Ռուսաստանում

Ռուսաստանի արտաքին տնտեսական կապերի նախարարությունում, հաշվի առնելով մյուս նախարարությունների ու գերատեսչությունների կարծիքները, պատրաստել են ներմուծական նոր սակագնի նախագիծ, որը մոտ ժամանակներս պետք է հաստատվի Ռուսաստանի կառավարությունում: Այդ մասին հայտնեցին նախարարությունում:

Ներմուծական նոր սակագնի մաքսային կոմարների միջին մակարդակը ներկա ցուցանիշը կգերազանցի մոտավորապես 7 տոկոսով: Բացառությամբ առանձին ապրանքների, նոր սակագնի առավելագույն կոմարը չի գերազանցի 25 տոկոսից:

Ինչպես գտնում են արտաքին տնտեսական կապերի նախարարության փորձագետները, սակագնի կոմարների մակարդակի բարձրացումը կնպաստի Ռուսաստանի վճարային հաշվեկշռի բարելավմանը, փոխարկային ծրագրերի կատարմանը եւ արդյունաբերական ու գյուղատնտեսական արտադրանք արտադրողների պաշտպանությանը:

Հարկ է նշել, որ կոմարների միջին մակարդակի բարձրացման պայմաններում կատարվել է առանձին ապրանքների ներմուծական կոմարների ընտրովի իջեցում, ապրանքներ, որոնց գնումները նպատակահարմար են արդի ռեսուրսախնայողական եւ էկոլոգիապես մաքուր արտադրությունների ստեղծման, ինչպես նաեւ սոցիալական սուր խնդիրների լուծման համար:

Մաքսային արժեքի արհեստական իջեցմանը եւ սպառողական ցածրորակ ապրանքների ներմուծմանը վերջ դնելու համար որոշ դեպքերում առաջարկվում է կիրառել յուրահատուկ եւ համակցված տուրքեր:

Սակագնի նախագծով ենթադրվում է նաեւ ներմուծման առավել արտոնյալ ռեժիմ ստեղծել հումքանյութերի ու դրանց բաղադրիչների ներմուծման համար եւ կոմարը բարձրացնել պատրաստի արդյունաբերական արտադրանքներ ներմուծելիս:

Ինչպես ընդգծում են նախարարությունում, ներմուծական սակագնի մշակումը կատարվել է, ելնելով ներքին շուկայում օտարերկրյա մրցակցության խելամիտ մակարդակ ապահովելու անհրաժեշտությունից:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Կրգըզստանը զարգացման իսլամական բանկի անդամ

Կրգըզստանը դարձավ զարգացման իսլամական բանկի 47-րդ անդամը: Այդ մասին հայտնեցին հանրապետության տնտեսության ու ֆինանսների նախարարությունում, որի ներկայացուցիչները Գամբիայում մասնակցում էին բանկի կառավարիչների խորհրդի 18-րդ ամենամյա հանդիպմանը:

Կրգըզստանի տնտեսության ու ֆինանսների նախարար Կամչիբեկ Շամիրովի խոսքերով, հիշյալ բանկին անդամակցելը բացում է տնտեսական համագործակցության լայն հեռանկարներ, որոնց կոնկրետ արդյունքը դարձավ այդ հանդիպման ընթացքում Կրգըզստանի կառավարության եւ զարգացման իսլամական բանկի տեխնիկական աջակցության համաձայնագրի ստորագրումը: Բանկը Կրգըզստանին 250 հազար ամերիկյան դոլլար վարկ կհատկացնի Աֆղանստան, Պակիստան եւ այլ երկրներ էլեկտրաէներգիա արտահանելու նախագծի տեխնիկատնտեսական հիմնավորման ֆինանսավորման համար:

ԻՖ

digitised by A.R.A.R.@

Ըմխառն

Ջորջ Սորոս. «ԵՍ ԳՈՐԾՈՒՄ ԵՄ ՀԱՆՈՒՆ ԵՎՐՈՊԱՅԻ»

Նրա անունն արդեն առասպելական է դարձել: Հոլանդիայի Անգլիայի ֆիրմաներում նրա կատարած ներդրումները միլիարդային գումարների են հասել: Ջորջ Սորոսը՝ հրեական ծագումով այդ՝ հունգարացին, 1947 թ. 17 տարեկանում արտագաղթեց Մեծ Բրիտանիա: Նա կարողացավ նացիստների հալածանքներից խուսափել կեղծ փաստաթղթերով: Սկզբում ձգտում էր փիլիսոփա դառնալ, սակայն կայուրություն հիմնեց Ուոլ սթրիթում: 80-ական թթ. սկզբներին ամերիկացի այդ միլիարդատերն սկսեց մարդասիրական գործունեությամբ զբաղվել ի նպաստ ամբողջատիրությունից ազատագրված Արեւելյան Եվրոպայի: Ստեղծելով շուրջ 20 հաստատություններից բաղկացած ցանց՝ նա միլիոնավոր դոլլարներ է հատկացնում երբեմնի փակ այդ հասարակությունները բաց հասարակություն դարձնելու նպատակով: Գործունեության հիմնական ոլորտներն են մշակույթը, առողջապահությունը, գիտական որոնումները: Նա աջակցում է մասնավոր ռադիոկայանների եւ հեռուստաընկերությունների ստեղծմանը, կազմակերպում լրագրողների մասնագիտացումը CNN-ում: Դա արվում է Արեւելքում «ժողովրդավարությունը փրկելու» նպատակով: Ի դեպ, վերջերս ֆրանսիական «Ալբեն Միշել» հրատարակչությունում լույս տեսած նրա գիրքը կոչվում է «Փրկել ժողովրդավարությունն Արեւելքում»: Մի՞թե իր այս ամբողջ գործունեությունից Սորոսը որեւէ եկամուտ չի ստանում: Այս եւ այլ բեմաների է նվիրված Ջորջ Սորոսի հետ L'Express հանդեսի թղթակցի հարցազրույցը, որը ներկայացնում ենք որոշ կրճատումներով:

— Ակցիական ֆոնդի հետ կապված դրամական վերջին ճգնաժամից հետո Դուք Ֆրանսիայում համարվում եք ազգային շահերի թշնամի եւ Եվրոպայի դրամական համակարգի քայքայիչ: Ընդունու՞մ եք արդյոք դա:

— Եկեք պարզություն մտցնենք: Ես կապիտալների կառավարման դոկտրինայինն եմ, որը, գործառնություններ կատարելով՝ լոկ զբաղվում է իր արհեստով: Թերեւս ես ուրիշներից ավելի ազդեցիկ եմ եղել ֆունտ ստեռլինգի նկատմամբ: Դրա հետեւանքով իմ միջամտությունները խիստ ակնհայտ դարձան, մինչդեռ նախկինում ես շուկայի անհայտ գործարար էի: Սակայն իմ գոյությունից անկախ բրիտանական դրամը պետք է արժանանար միեւնույն ճակատագրին, քանի որ 1990 թ. հոկտեմբերին, Գերմանիայի վերամիավորումից հետո Եվրոպայի դրամական համակարգին հարած Մեծ Բրիտանիան բնավ չէր կարող դիմանալ եվրոպացի գործընկերներին Բունդեսբանկի պարտադրած [illegible]ճոր կոպարներին: Արդ, նա ստիպված էր դուրս գալ համակարգից: Այժմ ես ստիպված եմ առավել պատասխանատու լինել շուկաներում իմ մեծ ազդեցության պատճառով: Ահա թե ինչու այս տարվա հուլիսին ես հայտարարեցի, որ մտադիր չեմ գործառնություններ կատարել ֆրանսիական ֆրանկի դեմ:

— Ինչպիսի՞ ապագա եք կանխատեսում Եվրոպայի համար:

— Նախքան Մաաստրիխտի պայմանագիրը Եվրոպայի միավորման գործընթացներն արագացման միտում ունեին: Պայմանագրին Դանիայի ժխտական պատասխանը կարող էր համախմբել Եվրոպայի մնացած երկրներին: Բայց տեղի ունեցավ հակառակը, որի հետեւանքով արագացավ Եվրոպայի դրամական համակարգի քայքայումը: Երբ մասնատման այդ միտումը շարունակվի, այն կարող է հանգեցնել Ընդհանուր շուկայի կործանմանը: Այն չի կարող գոյատեւել առանց կայուն փոխանակային կոպարների: Երբ Եվրոպան ուզում է պահպանել այն, նա ստիպված կլինի շրջանառության մեջ դնել միասնական դրամ:

— Դուք ներկայումս Արեւելյան Եվրոպայի շուրջ 20 երկրներում ստեղծված հաստատությունների ցանց եք ղեկավարում: Ի՞նչ նպատակ ունեք:

— Ուզում եմ աջակցել հասարակությունների ապագա փոփոխություններին: 80-ական թվականներին սկսված այդ ձեռնարկման նպատակը բաց հասարակությունն է: Ի տարբերություն փակ համակարգերի, բաց հասարակությունները հաշվի են առնում իրողության բարդությունը եւ դրանից բխող ընկալումների տարբերությունները: Օրինակ, տնտեսական առումով շուկայական համակարգն արձագանքում է սխալներին, որի շնորհիվ հնարավոր է լինում դրանք շտկել: Մշակված մեխանիզմները դինամիկ հավասարակշռություն են ստեղծում իրավական դեսության մեջ, որտեղ փորձամասնությունների կարծիքները հարգվում են, իսկ կառավարությունները կարող են փոխվել:

— Խոսքը փաստորեն ժողովրդավարության մասին է:

— Մոտավորապես: Բայց այնքյի ժողովրդավարության իմաստով, որը կկարողանար խուսափել մեծամասնության բռնատիրությունից, ինչն այսօր ամենամեծ վտանգն է: 1989 թվականից հայտնի է, որ փակ հասարակության քայքայումը դեռեւս բավական չէ բաց հասարակության հասնելու համար:

— Ձեր հաստատություններն արդյո՞ք դրան հասնելու լավագո՞ւյն միջոցն են:

— Դրանք մտահղացվել եւ կառավարվում են որպես բաց հասարակությունների նախատիպեր եւ հենվում են արդեն գոյություն ունեցող ուժերի վրա: Դրանց ամենամեծ թերությունն այն է, որ իմ դրամից կախման մեջ են գտնվում: Ես կուզենայի, որ այդ ցանցն անկախ լիներ:

— Մշակույթի, կրթության, զանգվածային լրատվության միջոցների բնագավառում գործելու փոխարեն ավելի լավ չէ՞ր լինի արդյոք ձեռնարկություններ գնել:

— Ես ներդրումները շահույթի համար չեմ անում: Սկզբունքորեն չեմ ուզում շահույթներ ունենալ այն երկրներում, որտեղ ստեղծել եմ այդ հաստատությունները: Այլապես կարող էի տեղի տալ բարենպաստ պայմանների ստացման համար դրանք օգտագործելու գայթակղությանը կամ էլ դառնալ կառավարությունների պատանդը:

— Տարեկան ի՞նչ գումար եք հատկացնում Ձեր արեւելաեվրոպական գործողություններին:

— Փաստորեն իմ եկամուտների կեսը: Քանի որ վերջին տարիներն ինձ համար բարեհաջող էին, գումարներն ավելանում են: Ինչ վերաբերում է բուն հաստատություններին, Համալսարանը եւ Բաց հասարակության ինստիտուտը ներառյալ, կարծում եմ, որ ներկայումս այդ թիվը մոտենում է 100 միլիոն դոլլարի: Վերջերս ձեռնարկեցի մի քանի հատուկ գործողություն. ստեղծվեց գիտական հաստատություն (100 մլն դոլլար), մարդասիրական հաստատություն Բոսնիայում ու Հերցեգովինայում (50 մլն), որոնք արդեն թույլ են տվել ջուր եւ էլեկտրականություն մատակարարել Սարաեւոյին, այնտեղ վերականգնել արտաշնչական հեռախոսակապի գծերը եւ այլն: Ես փորձում եմ նոր քայլեր ձեռնարկել:

— Առաջվա պես կարծու՞մ եք արդյոք, թե Հարավսլավիայի հակամարտությունը կանխորոշում է նախկին խորհրդային հանրապետությունների ճակատագիրը:

— Այժմ կարելի է ասել, որ ԽՍՀՄ-ի ավերակների վրա հիմնված անկախ պետություններում առկա է տնտեսական, քաղաքական ու սոցիալական այնպիսի քայքայում, որ դրանց ղեկավարներից ոչ մեկը չի կարող հետեւել Միլոշեւիչին: Ուկրաինայում մեծ առավելությամբ նախագահ ընտրված Լեոնիդ Կրավչուկը փորձեց Միլոշեւիչի նման վարվել: Նրան աջակցում էին նախկին կոմունիստական եւ ազգայնական ուժերը: Բորիս Ելցինի հետ Անձնվյան նավատորմի առնչությամբ ծագած առճակատման ընթացքում նա պարզեց ազգայնականության դրոշ, բայց չկարողացավ համախմբել ուկրաինացիներին, որոնք տառապում են առօրյա կյանքի դժվարություններից: Նույն վիճակն է տիրում Ռուսաստանում, որտեղ ԽՍՀՄ-ի կամ ցարի ջատագովները, գեներալ Ռուցկոյի համախոհները չկարողացան [illegible] կողմը գրավել բանակին [illegible] ընակչությանը: Տնտեսական [illegible] գումը որեւէ բարելա[illegible] չբերեց: Հիասթափված հան[illegible] կարող է անսալ ազգայ[illegible] դի գաղափարախոսն[illegible] Ռուսի առկա է իրական [illegible] Նույնիսկ վատ կառավար[illegible] պետությունը նախընտրելի է [illegible] բացակայությունից, [illegible] անիշխանությունից, որի [illegible] են հրեասյացությունը [illegible] հակամարտությունները [illegible] արդեն միջուկային վտանգի մասին:

— Բորիս Ելցինը ընդունա՞կ է արդյոք Ռուսաստանը հասցնելու ժողովրդավարության:

— Չեմ կարծում, թեեւ նա ուժեղացել է խորհրդարանի հետ իր առճակատումից հետո: Գորբաչովն սկզբնական շրջանում իսկական ղեկավար էր եւ կարողանում էր վճիռներ կայացնել: Ելցինն ավելի պարզունակ է եւ դժվարանում է առօրեական որոշումներ ընդունել: Նրան կարելի է համեմատել հեռուստական պահվածքով հռացանակիրի հետ, բայց նա պետական գործիչ չէ:

— Ձեր հարստությունը համապատասխանու՞մ է արդյոք գործելու կամքին:

— Հայտնի է, որ ես միլիարդատեր եմ: Սակայն 1989 թվականից ի վեր ժամանակիս միայն մեկ տասներորդն եմ նվիրում ֆինանսական գործառնություններին: Եւ զարմանալին այն է, որ իմ ներդրումների աճը դրանից չի տուժում: Ընդհակառակը, այս տարի Quantum Fund-ի շահույթը կազմեց 45 տոկոս: Դրա համար ես պարտական եմ իմ աշխատակազմին, որն զբաղվում է ամենօրյա կառավարմամբ: Կարելի է ասել, որ իմ մարդասիրական ձեռնարկումները, որոշ իմաստով, փոխհատուցվում են գործերիս արդյունքներով:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ՔԵՇԻՇՅԱՆԸ

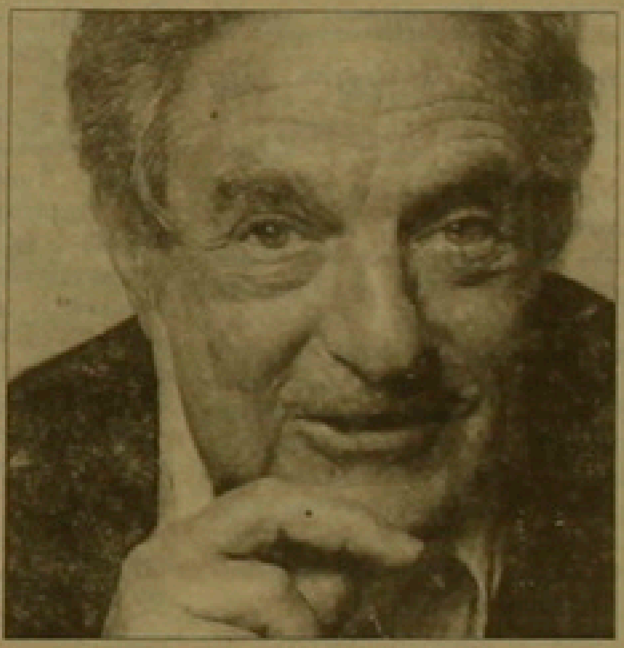

Ֆրանկֆուրտ

Գրքի միջազգային տոնավաճառը բեկումային փուլ «Արեւելք-Արեւմուտք» առեւտրի բնագավառում

«Համագործակցման համաշխարհային տոնավաճառի» (տնօրեն՝ Պետեր Վայդհաաս) «Արեւելք-Արեւմուտք» ցուցասրահում երբեք ներկայացված չեն եղել Կենտրոնական եւ Արեւելյան Եվրոպայի այնքան հրատարակչություններ, որքան այս տարվա աշնանը: Ամենամյա գրական այս ցուցահանդեսը, որ կազմակերպվում է առեւտրական խոշոր կենտրոն Մայնի Ֆրանկֆուրտում, կրկին հաստատեց իր անգնահատելի դերը գրքի միջազգային նոր ձեւավորվող շուկայում:

Հայաստանն, որ գրահրատարակչական գործը շարունակում է գոյատեւել սոցիալ-տնտեսական դժվարին պայմաններում, իր ավանդական մասնակցությունը ցուցաբերեց այս տարվա տոնավաճառին: Հարկավոր է արժանին մատուցել Գերմանիայի ֆեդերալ կառավարությանը, որը ֆինանսավորել էր Հայաստանի մասնակցությունը: Գերմանացիները գիտակցում են, թե որքան կարեւոր է ազգային գրականության նովանավորումն ազգային ինքնագիտակցության պահպանման համար: Հայաստանի մասնակցության մասին արձագանքեց նաեւ գերմանական մամուլը, մասնավորապես «Inter Nationes» ամսագիրը, նշելով, որ Հայաստանի հին մշակույթ ունեցող այս երկրի գրականությունը վերջին հարյուրամյակում օգտվում է գերմանական գրական մտքի ազդեցությունից:

Այս տարվա ֆրանկֆուրտյան տոնավաճառն առանձնապես մեծ հաջողությամբ անցավ: 100 երկրներ 250000 գրքասեր այցելուներին ներկայացրին ավելի քան 350000 գիրք: Իսկ հոկայական այս միջոցառման կազմակերպիչը՝ գրքի առեւտրի բորսաների գերմանական միությունը, արեւելյան իր գործընկերների հետ կապն ամրապնդելու նպատակով մշակում է հատուկ նախաձեռնություն, որի հիմքում ընկած է համակարգչի կիրառումը որպես «գրքի բանալի»: Այն նախատեսում 6 պետությունների բալթյան 3 հանրապետությունների, Չեխիայի Հանրապետության, Սլովակիայի եւ Լեհաստանի հետ մշակում է վաճառման ենթակա գրքերի էլեկտրոնային ցանկերը:

Կարեւոր իրադարձություններից էր «էլեկտրոնային հրատարակման» «ներգրավումը» տոնավաճառում: Դրան մասնակցեցին 40 երկրների ավելի քան 150 ներկայացուցիչներ: Հրատարակչական նոր ճյուղի հիմնական արտադրանքներն են տեղեկատուները ու այլ գրացուցակներ, որոնց տեղեկատվությունների քանակը զգալիորեն գերազանցում է գրքային դասական ծավալը եւ անընդհատ բարձացվում: Անցումը էլեկտրոնիկայի (միկրոֆիլմեր, դիսկեներ) նպաստում է բնական պաշարների խնայողաբար օգտագործմանը եւ բնության պահպանմանը:

Ցուցահանդեսի գլխավոր բեմաներից էր նաեւ Եվրոպական Միությունը: Ավելի քան 200 միջոցառումներում ներկայացվեց ազգային սահմաններից դուրս տարածվող լեզվական ու մշակութային մի տարածք «Ֆլանդրիան եւ Նիդեռլանդները ի ցույց աշխարհի»: Առաջին անգամ սեփական միջոցառմամբ հասարակության առաջ հանդես եկավ նաեւ Եվրոպական հրատարակիչների միությունը (FEE):

Հաջորդ տարի գրքի ֆրանկֆուրտյան ցուցահանդեսի կենտրոնական բեման կլինի Բրազիլիան:

Ըստ «Inter Nationes» ամսագրի

Շվեյցարիա

Խորհրդարանը կրճատում է ԱՊՀ-ի հատկացումները

Շվեյցարիայի խորհրդարանի զույգ պալատների հանձնաժողովները որոշել են 1994 թ. բյուջեում ԱՊՀ երկրներին օգնություն ցույց տալու հատկացումները կրկին կրճատել 36 միլիոն շվեյցարական ֆրանկով: Անցած երեք տարում Շվեյցարիայի խորհրդարանը հետեւողականորեն քվեարկել էր Արեւելյան Եվրոպայի երկրներում եւ ԱՊՀ-ում «ժողովրդավարական անցմանը եւ տնտեսության վերակառուցմանն աջակցելու նպատակով» ընդհանուր առմամբ 1,65 միլիարդ ֆրանկի հատկացման օգտին:

Բեռնում ընդգծում էին, որ այդ երկրներում բարեփոխումների հաջողությունը Եվրոպայի անվտանգության լավագույն երաշխիքն է:

Սակայն մամուլի ուշադրությունից դուրս է մնացել մի էական մանրամասնություն: Հատկացված միջոցների գրեթե յուրաքանչյուր ֆրանկի ծախսումը պահանջում էր խորհրդարանի հատուկ հավանություն: Կրճատումները նվազ չափով կվերաբերեն Արեւելյան Եվրոպային, որը պետք է ստանա 40 միլիոն ֆրանկ: Բեռնում կարծում են, որ առավել նպատակահարմար է կրճատել այն ծրագրերի հատկացումները, որոնց իրագործումը գտնվում է նախնական փուլում, քան թե հարվածի տակ դնել «համագործակցությունը դրանք արդեն արագորեն իրականացնող երկրների հետ»:

Բացի ԱՊՀ-ին ցույց տրվող օգնության կրճատումից, հնարավոր է նաեւ դրա վերակողմնորոշում: Խոսքը վարկային երաշխիքների հատկացման ծառայության կենտրոնը տեղափոխելու մասին է, որը վերջին հաշվով չի հանգեցնի դաշնակցային բյուջեի իրական ծախսերի:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՐ-ՏԱՍՍ

Վարկ

1993 թ. ոսկու պահանջարկը մեծացել է

Այն երկրներում, որտեղ ոսկու համաշխարհային խորհուրդը ներկայացուցչություն է անցկացնում, 1993 թ. հունվար-սեպտեմբերին ոսկու պահանջարկը կազմել է 1816,5 տոննա, որ 6 տոկոսով ավելի է 1992 թ. համապատասխան ժամանակամիջոցի համեմատությամբ, Լոնդոնից հաղորդում է Ռոյթեր գործակալությունը, վկայակոչելով հիշյալ խորհրդի զեկուցագիրը: Նշվում է, որ զեկուցագրում բերված տվյալները ընդգրկում են ոսկու համաշխարհային շուկայի 75 տոկոսը: Ընթացիկ տարվա 3-րդ եռամսյակում ոսկու պահանջարկը կազմել է 560 տոննա, որ 4 տոկոսով պակաս է անցյալ տարվա նույն ժամանակամիջոցի համեմատությամբ, երբ զարգացող երկրներում նկատվում էր այդ մետաղի արտասովոր բարձր պահանջարկ:

«Նույնիսկ երբ 1993 թ. 4-րդ եռամսյակում ոսկու պահանջարկը 1992 թ. հոկտեմբեր-դեկտեմբերից պակաս լինի, միանգամայն հնարավոր է, որ տարեկան ցուցանիշը մոտավորապես համապատասխանի 1992 թ. ռեկորդային ցուցանիշին», գտնում է խորհրդի փորձագետներից մեկը:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՐ-ՏԱՍՍ

digitised by A.R.A.R.@

Մշակույթ

ԺԱՄԱՆԱԿ ԵՎ ՄՏԱՎՈՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՑԱՎԻ ԱՐԺԵՔԸ

Դավիթ Հովհաննես. «Տագնապներ» շարք, «Երեկոյան Երևան» 28 ապրիլի և 4 նոյեմբերի 1993 թ.

Տարիներ առաջ, Հայաստանի գրական շրջանակներում, կատարյալ մի սկանդալ առաջացրեց Արտեմ Հարությունյանի «Ես հրաժարվում եմ ցավի արժեքներից» տողը: Մեղադրող կողմի վկաները վերջապես ընտիր ապացույց էին ստացել հաստատելու, որ հեղինակը այլմոլորակային լինելու չափ հեռու է «ազգային արժեքներից»: Բանաստեղծը չհրաժարվեց իր տողից, ավելին՝ պնդեց, թե որ «ցավն» ահավոր մի բան է գրականության մեջ, մանավանդ երբ դառնում է հավաքականության լայն կիրառման գաղափարաբանական-գաղափարախոսական առարկա: Այն օրերին ցավի այդպիսի արժեքներից էր հրաժարվում բանաստեղծը, քանզի հավաքականացված ու դիմազրկված ցավը հետևությամբ դառնում է ողբերգության գռեհկացում և սպեկուլյացիա: Արյունածոր վիրավորից ցավն էժան առնում են, որպես հումք, հետո վրան հարյուրապատիկ թանկ ծախում որպես հայրենասիրական բանաստեղծություն:

Սակայն սա չի նշանակում, թե պատմական որոշակի ժամանակահատվածում, ժողովրդի կրած տառապանքները չեն կարող մարմնավորվել մի ձայնի մեջ: Վերցնենք թեկուզ Թումանյանի քառյակները, որտեղ «ցավը» չափազանց միջնորդված է: Կարելի է նաև ուրիշ օրինակներ բերել, երբ բանաստեղծը դառնում է ժողովրդի ցասման ու ցավի ուղղակի արտահայտիչը, ուղղակի ժամանակի մեջ, կանգնելով այն սահմանագծի վրա, երբ արվեստն ու պարզ տարեգրությունը սկսում են նմանվել իրար, երբ քնարական նուրբ մեղեդին դառնում է մարմնական ու հոգեկան ցավի խորդուբորդ աղաղակ (Սիամանթո, Ռուբեն Սևակ, Վարուժան): Բանաստեղծի ձայնն այս դեպքում շարունակո՞ւմ է մնալ որպես արվեստի արտահայտման միջոց: Հավանաբար ամեն ինչ կախված է տեսնելու և լսելու ցանկությունից և, իհարկե, կարողությունից: Խոսքը վերաբերում է թե՛ բանաստեղծներին, թե՛ ընթերցողներին: Ողբերգությունը տեսնելու և այդ մասին խոսելու բարոյական տաղանդի և իրավունքի կողքին հանդիպում ենք նաև չտեսնել տալու ու չլսել ձևացնելու ոչ պակաս ապշեցնող «տաղանդը»:

Այսօր, համազգային ցինիզմի անօրինակ բարգավաճման այս «գործընթացում» պառնասաբնակ և գրաբարաբերան քերթողներ ունենք, որոնք ձգտում են իրենց նրբին երգերն անեծքով չպղծել: Իհարկե, առարկայական շատ որոշակի ակնարկներով: Ոդիսևսի նավազների պես ականջները խցանել են մեղրամոմով (ավելի շատ՝ ստեարինով), իսկ աչքերին դրել են այնպիսի ակնոց, որը մի անասելի հրաշքով կարող է զիջերն իր անկողնում գրքից առած ու մնացած մեկամյա մանկիկին ցույց տալ որպես Ռաֆայելի ոսկեգանգուր զվարթուն կամ թե կարմրաթուշ մի լակոտ, որն իր բերանում բուրական ծամոնից այլերանգագույն փուչիկներ տրաքացնելով, մարգինալացված հայրիկի հետ ցախ է կտրում Ստալինի նախկին արձանի հարևանությամբ:

Այդ պոետիկներին սրտանց մաղթում ենք ժամանակին նկատված ու առատորեն վարձատրված բարեհաջող խլություն ու կուրություն, որը, սակայն, մեզ ավելի իրավունք է տալիս ասելու, որ Չարին չար անվանելն այսօր, բանաստեղծի համար ոչ մի դեպքում անեծք չէ, այլ պարտք, իսկ երբեմն էլ քաղաքացիական պարտք և համարձակություն: Ուստի կարդանք Դավիթ Հովհաննեսի՝ թերթի էջով մեկ տրված ողբատողերը, որոնք ամբողջովին ծնունդ են մեր ժամանակի և մեր օրերի:

Արվեստո՞վ են արդյոք գրված դրանք, երբ այդ, առաջ ո՞ւր արվեստով, խաղաղ ու կուշտ օրերի՞, թե՞ մեր, այսօրվա: Ի դեպ, այդ տողերը նա գրում է արդեն տասնհինգ տարի: Արվեստը նույնն է, ինչ երեկ, ինչ այսօր, նույն անհանգստությունն է, նույն անհանդուրժողականությունը, միևնույն անհաշտությունն անբարոյականության հանդեպ: Բանաստեղծը չի փոխվել: Պարզապես նա աղաղակ է արձակում: Ով ականջ ունի, թող լսի: Իսկ արվե՞ստը: Ի՞նչ եղավ ճշմարտության խոսքի կանոնակարգը: Պատասխանն այստեղ հավանաբար մեկն է. ցավի ու բարոյականության ամեն ճիչ չէ, որ կարող է արվեստի փաստ դառնալ և ամեն ընդվզում չէ, որ ազատության է տանում, սակայն այսօր իսկապես արվեստ ստեղծելու համար արվեստագետը պետք է ունենա բարոյական մեծ ուժ, անհնար է կույր աչքով և նույնպիսի ձևով բանաստեղծություն գրել: Խարբերայությունն անմիջապես կերևա, քանզի այդ դեպքում կեղծ տողերից երկու ճիչ է բարձրանալու. կեղծ ցասումը և կեղծ վրդովմունքը և, ավելի բարձր ու զիլ, ուծացած հոգու անտանելի ու կեղտոտ ծղրտոց: Բացի այդ, բանաստեղծները խաբելիս զարմանալիորեն անդեմանում են, զանգվածանում, ամբոխանում, վերածվում օխլոսի:

Այսօր արվեստագետներ ու բանաստեղծներ ունենք, որոնք փորձում են խոսել քաղաքագետների, ավելին՝ գեներալների պես: Ծիծաղելի, եթե ոչ եղկելի տեսարան: Այն դեպքում, երբ քաղաքագետներն իրենց ցինիզմը ձգտում են ծածկել բանաստեղծական ոճերով: Տասնյակներով «մսի սիրահարներ» ունենք, որոնք շուտափույթ հանեցին երեկվա պալատականների լիվրեյները և շտապ հագնում են այսօրվանը՝ նապաղաղորիցը: Մեր, նորօրյա «Հրդահիմնը», ներողություն, «հրշահյունը...»: Նշանակում է արվեստագետ չեն եղել, բանաստեղծ չեն եղել, քանզի բանաստեղծի ձայնն անհնար է օրվա շահավետ ունիֆորմի մեջ հագցնել: Դառնալով մեր նյութին պետք է ասել, որ անկախ այն բանից, կհավանենք այս տողերը, թե՞ ոչ, սակայն որ այստեղ Դավիթ Հովհաննեսն է՝ իր մարդկային ու բանաստեղծական ամբողջական նկարագրով, կասկած չի առաջացնում.

Իմ Երևանը գերի են առել
Մաֆիոզ ու բոզ, լաչի զառ գցող,
գիջացող ու գող, բայց էլ առավել
ազատ բազարն այն ինքնազարգացող,
որ կոչվում է՝ նոր հարաբերություն
ժողովրդի և շուկայի միջև...
- Որից ծնվում են քաղանչի պզեր
և Հայաստանի Հանրապետություն:

«Մաֆիոզն» ու «բոզը» միայն հանգի և համահնչյունության համար չէ, որ իրար կողքի են հայտնվել: Կյանքն է նրանց դարձրել սերտ հարևաններ և (ի գիտություն փղոսկրաշտարակյան մեդիտացվող փորձախոսների) բանաստեղծը քերթության արվեստին դավաճանած կլիներ, եթե իրական կյանքի պատկերը տալով, խախտեր այս անքակտելի հարևանությունը: Այնպես որ, այս և նման բառերից, որոնք հանդիպում են (ընդունենք, որ հաճախ) Դավիթ Հովհաննեսի ողբատողերում, պետք չէ սոսկալ և քիթ-մռութ սարքել: «Երեխան առևանգելով, հետն էլ վերցրել եք իր երաժշտությունը», ասում է Ժակ Պրեվերը: Մի՞թե այս իրականությունը, առօրյայում տեսնվածը նույնքան ողբալի չէ, մի՞թե այդ բառերին համարժեք (և դեռ շա՛տ ավելին) սոսկում չենք ապրում մենք ամեն օր, ամեն ժամ, գրեթե ամեն ինչից: Պատկերացնո՞ւմ եք արդյոք բուշեասեր ու ֆրագոնարուվարի վարդագույն և թխլիկ կանանց նաիրյան հացի հերթերում մաքառելիս: Նման տեսարանը սրտխառնոց չէ՞ր առաջացնի: Հապա ինչո՞ւ ենք խոժոռվելով երես դարձնում այս դաժան առօրյայի վավերական նկարագրությունից, ինչո՞ւ ենք ուզում, որ այս իրականությունն արտահայտելիս բանաստեղծն ուրիշ իրականության համարժեք բառութան գործածի: Գրականությունը ծնվում է բառի և իրականության միասնությունից: «Իրը գտիր և բառը կհացողի նրան», ասում էր Կասոն Ալվազը: Բանաստեղծի «գտած» տեսած ու ապրած իրը, իրականությունը, իրավունք է տալիս այսպես գրելու.

— և նոր սիրտեր են վխտում Երևանում,
որ, ծակից փախած ոզնիի նման,
ելել լցվել են խաղաք Երևան,
բայց մնում են նույն ծակի
մանդավլոցկան,
թեև ծանում են «Մասը», ծծում են
Վոդկա,
և իրենց կարած կոշիկը չեն առնում,
և պոտեի խոտն էլ փաթթել են
առնում:

Գրականության համար լեզվական ու բառային արգելված գոտիներ չկան: Այն, ինչ խոսվում է, կարող է և գրվել: Պետք է գտնել տեղը, ժամանակը և կերպը: Կարծում ենք, որ Դավիթ Հովհաննեսն այս նրբահասությունն ապահովել է: Այսինքն, ոչ, ժամանակն ու իրականությունն են ապահովել, բանաստեղծը պարզապես «գտնված» իրի միջից հանել է անհրաժեշտ բառը: Ավելին, նմանվել է հունական առասպելի այն հերոսին, որ Մեդուզա Գորգոնայի առջև հայելի բռնեց և դրանով իսկ քարացրեց քարացնող հրեշին: Անշուշտ, այս մեկ հայելիով անհնար է մեր դժնի ժամանակը քարացնել, սակայն ճանաչել հնարավոր է: Բացի այդ, այսօր, մեր ժողովրդի համար կենսականորեն կարևոր է իմանալ, որ իրենց կողքին կա բանաստեղծ, որը հոգին չի ծախել երեսուն արծաթականով, որ ճշմարտությունն իրոք ուժ է, երբ ասվում է և մանավանդ լսվում: «... միայն ճշմարտությունն է, որ կփրկի կացությունը, և բանաստեղծը ձայնն է ճշմարտության», գրում է օվկիանոսի մյուս կողմից, մեկ ուրիշ ազնիվ ու տաղանդավոր մի ձայն՝ Վեհանուշ Թեքյանը՝ նկատի ունենալով Հայաստանի ներկան: Մինչդեռ, Դավիթ Հովհաննեսը գրում է նաև այսպես.

Ո՞ւմ ես դու դիմում, բանաստեղծ,
սովյալին պետք չեն տողերդ...

Սխալվո՞ւմ է բանաստեղծը, քանզի ճշմարիտ տողերը պետք են հենց սովյալին, հացի, թե հոգու: Պետք են, երբ ասված են ճշմարիտ բանաստեղծի բերանով:

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԹՈՓՉՅԱՆ

Լուրերի հոսք

Սոմալի

Սոմալիում ծառայող 400 զինվորներ շուտով ավարտելով ՄԱԿ-ի առաքելությանը իրենց մասնակցությունը՝ կվերադառնան Գերմանիա: Գերմանական զորամիավորումներ հուլիս ամսին մարդասիրական օգնություն են բերելու Սոմալի: Կանցլեր Հելմուտ Քոլը գտնում է, որ այս առաքելությունը Գերմանիայի համար իր ռազմական ներուժը մեծացնելու հնարավորություն է ընձեռում, մի բան, որը երկրորդ համաշխարհային պատերազմից ի վեր սահմանափակվել է: Սակայն շատերը գտնում են, որ զինվորները, որոնք ստեղծում են այս կապը, շահագործվում են: Գերմանիայի արտգործնախարարն ու պաշտպանության նախարարը վիճում են զորքերի դուրս բերման ժամկետի վերաբերյալ, մինչդեռ ԱՄՆ-ը որոշել է իր 16 հազար հոգուց բաղկացած բանակը դուրս բերել մարտ ամսին:

Գերմանիա

Հյուսիսային Գերմանիայի քաղաքներից մեկում նեոնացիստների կողմից դրված ռումբի պայթյունից մահացած երեք թուրք կանանց մահվան հիշատակության օրն էր երեկ: 1990-ից աջերի [illegible]նությունների հետևանքով զոհվել են 30 մարդ: Այս տարվա մայիսին Զոլինգենում սպանվել են ևս 5 թուրք կին: Գերմանիայում հրեական համայնքի առաջնորդը այցելել է այս արարողությանը և ասել, որ քաղաքագետները խիստ անտարբեր են դարձել բռնությունների նկատմամբ: Նա նշել է նաև, որ պետությունը պետք է կայուն և ուժեղ լինի նման խնդիր չունենալու համար:

Արժեզրկման պատճառը բյուջետային դեֆիցիտն է

«Ռուսաստանի հարկային քաղաքականություն և ֆինանսներ» կոնգրեսի բացման ժամանակ ֆինանսների նախարար Բորիս Ֆյոդորովը հայտարարեց, որ երկրում արժեզրկման հիմնական աղբյուրը բյուջետային դեֆիցիտն է: Նա 1994 թ. նպատակահարմար համարեց կենտրոնական բանկի միջոցով տնտեսության վարկավորման լրիվ դադարեցումը, որի նպատակն այդ չէ, այլ ռուբլու կայունության պաշտպանությունը: Արդեն գոյություն ունեն մոտ 600 ռուսական բանկեր, որոնք տարադրամային թույլտվություն ունեն: Սակայն դեռևս չի ստեղծվել տարադրամային հսկողության համակարգ: Ինչի հետևանքով խախտողներն անպատիժ են մնում: Նախարարի կարծիքով, ռուբլու կուրսն այժմ մոտենում է գնողունակությանը:
Սնարք

Իսրայելը կազատի բանտարկյալներին

Իսրայելը համաձայնվեց պաղեստինյան բանտարկյալներին ազատելու հարցը մտցնել Գազայի հատվածից և Երիխովից իսրայելական զորքերի դուրսբերման գրավոր համաձայնագրի մեջ: Այս մասին հայտնեց պաղեստինյան ներկայացուցիչը Կահիրեում: Մինչ այդ ՊԱԿ-ը մտավախություն էր հայտնել, որ չկարողանա զորքերի դուրս բերման համաձայնագիրը ստորագրել մինչև նրա գործելու ժամկետը՝ դեկտեմբերի 13-ը, քանի դեռ Իսրայելը չէր տվել գրավոր համաձայնագիր 10 հազար քաղբանտարկյալներին ազատելու մասին:

Ինդոնեզիա

Ինդոնեզիայի նախագահը քննադատել է արևմտյան երկրներին մարդու իրավունքները շահարկելու և այդ իրավունքների պատրվակով թույլ զարգացած երկրներին իրենց կամքը թելադրելու մեջ: Գեներալ Սուհարտոն, երեկ, իր Ավստրիա կատարած այցի վերջում, թղթակիցներին ասել է, որ մարդու իրավունքների պաշտպանությունը արևմտյան երկրների ծածուկ խաղաթուղթ է, որը նրանց իրավունք է տալիս բռնանալու թույլ զարգացած երկրների վրա: Ինչպես հաղորդում են ավստրիական լրատվական գործակալությունները, Ինդոնեզիայի արտգործնախարար Ալի Ալ Աթասը իր ելույթում հերքել էր արևմտյան երկրների այն մեղադրանքները, ըստ որոնց իր երկրում բռնանում են մարդու իրավունքների վրա և դրանք համարել էր խարդախանք և արևմտյան երկրների պրոպագանդայի ցայտուն դրսևորում հօգուտ իրենց շահերի: ■

Երևան

Թանկ հիշողությունը. ուսումնասիրման հարուստ նյութ

Երևանի գրականության և արվեստի թանգարանի գիտահավաքչական բաժնի աշխատակիցների ջանքերով վերջերս թանգարան են բերվել բազմաթիվ արժեքավոր նյութեր (Մահարու, Դաշտենցի անտիպ նամակները, Գ. Սարյանի և Ա. Արզումանյանի արխիվները):

Թվարկված նյութերից յուրաքանչյուրն, անկասկած, առանձին ուշադրության ու գնահատման է արժանի, սակայն այսօր կուզենայի անդրադառնալ Արզո Արզումանյանի արխիվին, որի ձեռքբերման գործում մեծ ավանդ ունեն ԳԱԹ պաստերական բաժնի վարիչ Բախտիար Հովակիմյանը, պաստերական ֆոնդի վարիչ Ալլա Դանիլովան, գիտահավաքչական բաժնի ավագ գիտաշխատող Մարինե Հարոյանը: Այն (մոտ 380 միավոր նյութ) թանգարանին է նվիրաբերել Արզումանյանի այրին՝ ՀԽՍՀ վաստակավոր դերասանուհի Մանյա Կարապետյանը:

Ավելի քան 50-ամյա բեմական կենսագրության ընթացքում Ա. Արզումանյանը 100-ից ավելի կերպար է մարմնավորել (Յագո «Օթելլո», Համբո «Գիքոր», Հայրապետ «Նամուս», Ոսկան «Չար ոգի», Մինթես «Մորգանի խնամին», Ասլան ամի «Օղակում», Օսեփ «Քանդված օջախ», Թարոս «Սոյանված ավաղնի» և այլն):

Նրա բեմական կենսագրությունը 3 շրջան ունեցավ. Բաքվի պետական հայկական դրամատիկ թատրոնում, Ստեփանակերտի Փափազյանի անվան թատրոնում, ապա Լենինականի Մռավյանի (այժմ Գյումրվա Աճեմյանի) անվ. թատրոնում ստեղծագործելու տարիները:

Այս թանգարանում դերասանը կապրի իր վերածնունդը, քանզի կդադարի սոսկ սրտացավ այրու կողմից պահվող թանկ հիշողություն լինելուց ու հայ թատրոնի պատմության մասնագետների համար հարուստ նյութ կդառնա:

ԿԱՐԻՆԵ ՈԱՆՅԱՆԵԼՅԱՆ

Աստղեր

Դարձյալ Ջեքսոնը

Հանրահայտ երգիչ Մայքլ Ջեքսոնը շուտով կկանգնի դատարանի առջև: Նա մեղադրվում է երեխաների այլասերման մեջ: Նրա փաստաբաններն ասում են, որ երգիչների գերագույն դատարանը դեռևս որոշում է նրան քրեական պատասխանատվության ենթարկելու հարցը: Ջեքսոնի հավատարմատարները չեն կարողացել համոզել Լոս Անջելեսի դատավորին դատը նշանակել հաջորդ տարվա մարտ ամսին: ITN-ի թղթակից Բիլ Նիլին ԱՄՆ-ից հայտնում է, որ 13 տարեկան տղան, որը մեղադրում է Ջեքսոնին, կատարվածի վերաբերյալ մանրամասն խաչաձև հարցաքննության է ենթարկվելու: Տղան, որի անունը Ջորդան Շվարց է, ասում է, որ Ջեքսոնը անցյալ տարի չորս ամիս շարունակ իրեն հեշտասիրության է մղել: Նրա փաստաբաններն ասում են, որ տղան դա կարող է ապացուցել: Այսօր դատավորը մերժել է Ջեքսոնի խնդրանքը՝ դատը հետաձգել 6 ամսով: Միաժամանակ գնալով աճում են Ջեքսոնի հոգսերը: Նրա նախկին անձնական թիկնապահներից հինգը վախենում են, որ իրենց կսպանեն, քանի որ նրանք միակն են, որ գիտեն Ջեքսոնի «գիշերային այցելությունների» մասին: Ջեքսոնը շարունակում է բուժվել: Նա բուժվում է, քանի որ սկսել է թմրանյութեր օգտագործել: Սակայն մոտակա 5-6 շաբաթների ընթացքում նա պետք է վերադառնա ԱՄՆ և կանգնի դատարանի առաջ: ■

digitised by A.R.A.R.@

Լուրերի հոսք

Իսպանիա. Օրենքներ ոստիկանության դեմ

Իսպանիայի ներքին գործերի նախարարը հրաժարական տվեց այն բանից հետո, երբ երկրի սահմանադրական դատարանը ոստիկանության իշխանությունների դեմ օրենքներ հրապարակեց: Պարոն Քորկուերան երեքշաբթի օրն ասել է, որ փոքրամասնություն կազմող սոցիալիստական կուսակցության անդամները միայն այժմ են ընդունել անցյալ օրը ներկայացված հրաժարականը: Նախարարի որոշումը նշանակում է, որ վարչապետ Ֆիլիպե Գոնսալեսը կորցնում է իր ամենակարեւոր նախարարներից մեկին: Քորկուերային տվել էր «դռներ բացող» անունը, քանի որ նա 1992 թվին անցկացված օրենքի համաձայն ոստիկանությանը մեծ իրավունքներ տվեց հանցագործությունների դեմ պայքարելու համար: Քաղաքացիների անվտանգությունն ապահովելու վերաբերյալ օրենքը հնարավորություն է տալիս ոստիկաններին մտնել առանձնատներ առանց լիազորագրի, եթե վերջիններս ունեն կատարված հանցագործության համոզիչ ապացույցներ: Նման ձեւով ձերբակալված մոտ 800 հանցագործներ այս շաբաթ ազատ կարձակվեն համաձայն նոր օրենքի: Այս նոր օրենքը դատարանին է առաջարկել ժողովրդականություն վայելող պահպանողական կուսակցությունը:

8800 քրեական գործ գյուղմթերքների գողության համար

Ռուսաստանի ներքգործնախարարությունում անցկացվեց բրիֆինգ, որի թեման էր «Իրավախախտումների կանխումը գյուղմթերքների մթերման, պահպանման եւ իրացման ոլորտում»: Ինչպես ՌԻԱ-ին հայտնեց Ռուսաստանի ՆԳՆ տնտեսական հանցագործությունների դեմ պայքարող գլխավոր վարչության պետի տեղակալ Եվգենի Նովիկովը, ներքին գործոց մարմինները բացահայտել են 15337 տնտեսական հանցագործություն, որոնց պատճառած նյութական վնասը կազմել է ավելի քան 1,8 միլիարդ ռուբլի: Կասեցվել է գյուղմթերքների գողության 4755, [illegible] հափշտակման 1821 փորձ: Ընդամենը հարուցվել է 8800 քրեական գործ, դրանցից 3329-ը արդեն հետաքննվել եւ դատարան է ուղարկվել, նշվեց բրիֆինգում: Սնարկ

Ռուբլու կայունացման մասին

Առանց նոր տեխնոլոգիաների, արդիականացման, փոխարկի անիմաստ է ակնկալել ռուբլու կայունացում եւ ֆինանսական համակշռվածություն: Այս կարծիքին է հայտնել Ռուսաստանի ԳԱ շուկայի խնդիրների ինստիտուտի տնօրեն Նիկոլայ Պետրակովը բանկային «Բիզնես ի բանկի» թերթում: Հրապարակելով Ռուսաստանի բանկային գործին նվիրված միջազգային խորհրդաժողովում նրա ունեցած ելույթը, թերթը նշում է գիտնականի այն խոսքերը, որ հենց նման արատավոր շրջանակում է հայտնվել Ռուսաստանի տնտեսությունը: «Տնտեսության ի՞նչ կայունացման մասին կարելի է խոսել, ասել է ակադեմիկոսը, երբ երկրում բոլոր վարկերի գրեթե 45 տոկոսը տրվում է մինչեւ երեք ամսով, մեկ տարով տրվող վարկերը կազմում են երեք տոկոսից պակաս: Իսկ ավելի երկարատեւ վարկեր այլեւս առհասարակ չեն տրվում»: Նիկոլայ Պետրակովը գտնում է, որ նման պայմաններում հարկավոր է փոխել պետության դիրքորոշումը եւ արժեզրկման գործընթացին եռանդուն մասնակցության քաղաքականություն վարել:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԲԻԶՆԵՍ ՏԱՍՍ

Անվտանգության խորհրդի նիստ Ռուսաստանում

Երեկ փակ դռների ետեւում կայացավ Ռուսաստանի Դաշնության Անվտանգության խորհրդի նիստը: Քննարկման ներկայացված կարեւորագույն հարցերի թվում է Հյուսիսային Օսիայի եւ Ինգուշիայի իրավիճակի քննարկումը, որի վերաբերյալ ստացվում են արմատական որոշումներ: Նիստի կարեւորության մասին է խոսում այն փաստը, որ ներկա էր նաեւ արձակուրդում գտնվող վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինը:

CHAMPIONS LEAGUE

ԹՈՒՐՔ ՄԱՐԶԱՍԵՐՆԵՐԻ ՃՆՇՈՒՄԸ ՉՕԳՆԵՑ ԳՈՐԾԻՆ

Չեմպիոնների լիգայի մրցաշարում հանդես եկող Ստամբուլի «Գալաթասարայի» առաջին հանդիպումը իսկական հետաքրքրություն էր առաջացրել Թուրքիայում: Եւ դա հասկանալի է, քանի որ մրցակիցը Եվրոպայի ամենահեղինակավոր թիմերից մեկն էր՝ Իսպանիայի «Բարսելոնը»: «Գալաթասարայը» իր մարզասերների բուռն աջակցությամբ ամեն ինչ արեց հաղթանակի հասնելու համար: Եւ չնայած անսովոր շիկացած մթնոլորտին, հեղինակավոր թիմի փորձառու խաղացողները գործում էին հաշվենկատ ու սառնասրտորեն: Ի վերջո հանդիպումն ավարտվեց ոչ-ոքի՝ 0-0: Կողմերը գոհ մնացին արդյունքից:

«Մոնակոն» նույն մրցաշարում հյուրընկալեց Մոսկվայի «Սպարտակին»: Դաշտի տերերի առավելությունը բացահայտ էր, որի կազմում աչքի էին ընկնում Կլինսմանը, Ջիֆոն, Ջորկաեֆը: «Մոնակոն» հաղթեց 4-1 խոշոր հաշվով: Դրամատիկ ընթացք եւ ելք ունեցավ «Պորտո»—«Վերդեր» հանդիպումը: Պորտուգալացիների կազմում վերջերս է խաղում բուլղարացի Կոստադինովը, որը մի քանի օր առաջ Փարիզի «Պարկ դե Պրենս» մարզադաշտում իսկական նոկաուտի ենթարկեց, թե Ֆրանսիայի հավաքականին եւ թե այդ թիմի երկրպագուներին: Հիշեցնենք, որ այդ խաղում Կոստադինովը երկու անգամ գրավեց Ֆրանսիայի թիմի դարպասը, նրան զրկեց աշխարհի առաջնության ուղեգրից, փոխարենը իր երկրի հավաքականին պարգեւելով այդ հաճույքը: Եւ ահա «Վերդերի» հետ խաղում էլ Կոստադինովն առանց գնդակի դաշտից չհեռացավ: Աջ կողմից ճեղքելով պաշտպանությունը եւ ներխուժելով տուգանային հրապարակ, բուլղարացի ֆուտբոլիստը, որը հիմա շատերի ուշադրության կենտրոնում է, սուր անկյան տակ ճշգրիտ հարվածով բացեց հաշիվը: Դրանից հետո «Պորտոյի» ֆուտբոլիստները եւս երկու անգամ մրցակցին ստիպեցին խաղը սկսել կենտրոնից: Սակայն 86-րդ րոպեին, ընդամենը 40 վայրկյանի ընթացքում գերմանացի ֆուտբոլիստները երկու անգամ գրավեցին «Պորտոյի» դարպասը: Այնուամենայնիվ պորտուգալացիները հաղթեցին 3-2 հաշվով: Բացառիկ լարված պայքարում անցավ նաեւ «Էյնդհովեն»—«Միլան» հանդիպումը: Ձյունածածկ խաղադաշտում անցած այդ հետաքրքիր հանդիպումն առավելություն չբերեց կողմերից որեւէ մեկին (0-0): Ավելորդ չէ նշել, որ չեմպիոնների լիգայի այս վերջին խաղը վարում էր մեր մարզասերներին քաջ հայտնի մինսկցի Վլադիմիր Ժուկը:

Ա խումբ

«Մոնակո»—«Սպարտակ» 4-1
«Գալաթասարայ»—«Բարսելոն» 0-0

	Մ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ
1. Մոնակո	2	1	1	0	0	4-1
2. Բարսելոն	1	1	0	1	0	0-0
3. Գալաթասարայ	1	1	0	1	0	0-0
4. Սպարտակ	0	1	0	0	1	1-4

Բ խումբ

«Պորտո»—«Վերդեր» 3-2
«Էյնդհովեն»—«Միլան» 0-0

	Մ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ
1. Պորտո	2	1	1	0	0	3-2
2. Միլան	1	1	0	1	0	0-0
3. Էյնդհովեն	1	1	0	1	0	0-0
4. Վերդեր	0	1	0	0	1	1-4

ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության մասնակիցներն անցկացրին 1/8-րդ եզրափակիչի առաջին փուլի հանդիպումները.

«Յուվենտուս»—«Տեներիֆե»՝ 3-0
«Սպորտինգ»—«Կազինո»՝ 2-0
«Նորվիչ Սիթի»—«Ինտեր»՝ 0-1
«Բրոնդբյու»—«Բորուսիա»՝ 1-1
«Այնտրախտ»—«Լա Կորունյա»՝ 1-0
ՕՖԻ—«Բոավիշտա»՝ 1-4
«Բորդո»—«Կալյարի»՝ 1-0

Նյու Յորքի մարաթոնին մեծ թվով հայեր

Ինչպես ամեն տարի, Նյու Յորքի մարաթոնն այս անգամ էլ հավաքեց ռեկորդային թվով մասնակիցներ: Մրցապարեզ էին դուրս եկել 30000 վազորդներ, որոնցից 12 հազարն օտարերկրացիներ էին: Հյուրերից ամենամեծ թիվը կազմում էին ֆրանսիացիները (3000), որոնց մեջ էին նաեւ տասնյակ հայեր: Փարիզից, Մարսելից, Լիոնից: Քաղաքի փողոցներով մրցուղերթն անցնում էր դեպի կենտրոնական այգի:

Այս առասպելական վազքարշավը թվով 24-րդն էր: Նյու Յորքի մարաթոնը սկիզբ է առել 1970 թ. շնորհիվ «Նյու Յորք Ռոադ Ռաններզի» հիմնադիր Ֆրեդ Լիբոուի: Բայց այս վազքի միջազգայնացումը կատարվեց 1976 թ. Միացյալ Նահանգների անկախացման 200-րդ տարեդարձի տոնակատարության առթիվ: Նյու Յորքի մարաթոնին արձանագրվելու համար ամեն մի մարզիկ վճարում է 75 դոլար, որը 4 անգամ ավելին է այլ տեղերում կազմակերպվելիք նմանատիպ վազքերի համեմատ:

Այս մարաթոնին, որը կրում է «Մեծ խնձոր» անունը հետեւում էին ԱՄՆ-ի բոլոր հեռուստաընկերությունները եւ 2 միլիոն մարզասերներ, որոնք տեղեր էին զբաղեցրել Նյու Յորքի փողոցներում: Մարաթոնի մասնակիցներին քաջալերելու համար ամբողջ մի փողոց մի շարք հանդիսություններ էր կազմակերպել: Սա է Նյու Յորքի մարաթոնի համբավի [illegible] ռեկորդային թվաքանակի [illegible] գաղտնիքը, որն ամեն տարի նախորդ[illegible] համեմատ մի քիչ ավելի է մասնակ[illegible]ներ հավաքում: ■

Լեզու չգտած քաղաքագետներին ֆուտբոլիստներն օրինակ են ծառայում

Տարիներ շարունակ քաղաքական աշխարհում գլուխ են ջարդում կարգավորելու Իսրայել-արաբական հարաբերությունները: Վերջերս այդ հարցում որոշ մեղմացում է նկատվում, սակայն դեռ վաղ է բարիդրացիական հարաբերությունների մասին խոսելը: Իսկ ահա լեզու չգտած քաղաքագետներին սկսեցին օրինակ ծառայել ֆուտբոլիստները:

Արաբ Կադեր Ֆարուխը եւ հրեա Տալ Բանինը

Այսպես Ֆրանսիայի առաջատար թիմերից մեկի՝ «Կաննի» կազմում խաղացող ալժիրցի Կադեր Ֆարուխը եւ իսրայելցի Տալ Բանինը անկախ քաղաքական լարվածությունից ամենամտերիմ ընկերներն են: Արաբ Կադեր Ֆարուխն իր հրեա ընկերոջը հաճույք պատճառելու համար որոշել է սովորել եբրայերեն: Հիշեցնենք, որ «Կաննի» կազմում խաղում են նաեւ երկու հայ ֆուտբոլիստներ՝ Ժիլ Համբարձումյանը եւ Պասկալ Պետրոսյանը: Երկուսն էլ երիտասարդներ են, մեծ հեռանկարներով: Պետրոսյանը 19 տարեկան է եւ բազմիցս հանդես է եկել Ֆրանսիայի պատանեկան հավաքականներում: 24-ամյա Համբարձումյանը վաղուց ամրագրվել է «Կաննի» կազմում: Այս թիմը, որին մարզում է Ֆրանսիայի հավաքականի մոտ անցյալի հանրահայտ ֆուտբոլիստ Ֆեռնանդեսը, մեկ տարվա ընդմիջումից հետո կրկին վերադարձել է ուժեղագույնների խումբ եւ առաջատարների թվում է: «Էկիպ» թերթը մի քանի անգամ հոդվածներ է տպել մեր հայրենակիցների մասին, նշելով նրանց հայկական ծագումը, ինչը որ անցյալում բացառվում էր: Սա վկայում է, որ հայերը Ֆրանսիայում իրոք մեծ համարում ունեն: ■

Դեվիսի գավաթը նոր մրցակարգով

Թենիսի միջազգային ֆեդերացիան հայտարարեց, որ աշխարհի թիմային ոչ պաշտոնական առաջնությունը՝ Դեւիսի գավաթի խաղարկությունը, որը մինչեւ հիմա անցկացվում էր «Փլեյ-օֆֆ» մրցակարգով, այսինքն պարտվողը թողնում էր պայքարը, այսուհետեւ անցկացվելու է շրջանաձեւ մրցակարգով, որի եզրափակիչ փուլին մասնակցելու են 16 երկրների հավաքականներ: ■

Ռոմարիո. «Աստված ինձ ուղարկեց, որ ուրախացնեմ մարզասերներին»

Ռոմարիո դը Սոուզա Ֆարիա, «Բարսելոնի» բրազիլացի այս նոր աստղը կյանքում երկու մեծ սեր ունի. առաջինը՝ Աստվածն է, երկրորդը՝ ֆուտբոլը: «Աստված ինձ աշխարհ ուղարկեց, որ ուրախացնեմ մարզասերներին», հայտարարում է Ռոմարիոն, որն ամեն մի խաղում իր փայլուն վարպետությամբ եւ արդյունավետությամբ իսկական գնծություն է պարգեւում Բարսելոնի «Նոու կամպ» ստադիոնում հավաքված մարզասերներին:

Երբ անցյալ օգոստոսին Ռոմարիոն առաջին անգամ ոտք դրեց Բարսելոն, իր առաջին պարտականությունը եղավ այցելել Բարսելոնի «Սուրբ Վինչենց դը Մոնդալդ» կաթոլիկ եկեղեցին եւ առավոտյան ժամը 8-ին առաջին աղոթքները լսել: Հետո նա գնաց «Իսխանոսի Սոֆիա» հյուրանոցում տեղավորվելու: «Գիտեմ, որ ինձ աստված է աշխարհ ուղարկել եւ ես պարտավոր եմ միշտ ամենալավ խաղը նվիրել իրեն», պնդում է Ռոմարիոն: Ամեն մի հանդիպումից առաջ նա աղոթում է, իսկ ամեն մի գնդակ խփելուց խաչակնքում երեսը: Ռոմարիոն Բարսելոն գալով ավելացրեց երկու արտասահմանցի հանրահայտ խաղացողների՝ Մայքլ Լաուդրուպին (Դանիա) եւ Խրիստո Ստոիչկովին (Բուլղարիա): Ռոմարիոն առաջնության ընթացքում «Բարսելոնի» ընկերական խաղերում խփել է 14 գնդակ, որը թիմի գոլերի 29 տոկոսն է: Առաջնության 9 հանդիպումներում նա արդեն 10 գնդակ է խփել: «Ճիշտ իմ երազած մարզիկն է», հայտարարում է «Բարսելոնի» հանրահայտ մարզիչ, հոլանդացի Յոհան Կրոյֆը: «Բարսելոնը» ձեռք բերեց մի բացառիկ խաղացողի, որով մեծապես հետաքրքրվում էին «Միլանը» եւ «Պարի Սեն Ժերմենը»: Անցյալ տարի Ռոմարիոն խաղում էր Հոլանդիայի «Էյնդհովեն» թիմում, որը ուզում էր վաճառել 10 մլն դոլարով: Դա նրան չհաջողվեց, փոխարենը Կրոյֆը իր հոլանդական կապերի շնորհիվ կարողացավ հաղթահարել որոշ դժվարություններ, եւ «Բարսելոնը» ձեռք բերեց այդ մեծ վարպետին, որի 168 սմ հասակն ամենեւին արգելք չէ սարսափ տարածելու մրցակիցների վրա: «Ուզում եմ «Բարսելոնի» հետ հաղթող դառնալ չեմպիոնների լիգայի մրցաշարում եւ աշխարհի չեմպիոնի կոչումը նվաճել Բրազիլիայի հավաքականի կազմում», ասում է Ռոմարիոն: Իսկ եթե աստված ուզի...

ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐՋԱՆՅԱՆ
Վալանս, Ֆրանսիա

Մարսելի «Օլիմպիկի» պաշտպան Դեսայնը «Միլանում»

Եվրոպական երկրների չեմպիոնների գավաթակիր եւ Ֆրանսիայի չեմպիոն Մարսելի «Օլիմպիկի» պաշտպան Մարսել Դեսայնը տեղափոխվեց Իտալիայի «Միլան»: Նա հանրահայտ ակումբին վաճառվեց 38 մլն ֆրանկով: Դեսայնը Իտալիայում տարեկան պետք է ստանա 3 մլն ֆրանկ: «Միլանում» նա կգտնի իր նախկին խաղընկերոջը՝ Ժան Պիեռ Պապենին: Մարսել Դեսայնը վաճառվեց «Միլանին» այն բանի համար, որ «Օլիմպիկը» կարողանա փոքր-ինչ փակել 100-200 մլն հասնող ֆինանսական ճեղքվածքը: Ըստ Միլանի նախագահ Բեռլուսկոնիի, Դեսայնը պետք է լրացնի Ռայկարդի տեղը, որը, ինչպես հայտնի է, տեղափոխվել է Ամստերդամի «Այաքս»: ■

Բաժինը վարում է ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՖԻԼՀԱՐՄՈՆԻԿ ՆՎԱԳԱԽՄԲԻ ՀԱՄԵՐԳՆԵՐ

ՀԲԸՄ AGBU SEASON SPONSOR

Գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր՝ ԼՈՐԻՍ ՃԳՆԱՎՈՐՅԱՆ

նոյեմբեր-դեկտեմբեր ամիսների

Նոյեմբեր 28

ՀԱՄԵՐԳԸ ՆՎԻՐՎՈՒՄ Է ԴԻՐԻԺՈՐ ՄԻՔԱՅԵԼ ՄԱԼՈՒՆՑՅԱՆԻ ՀԻՇԱՏԱԿԻՆ

Ջ. ՎԵՐԴԻ «Ճակատագրի ուժը» օպերայի նախերգանքը

Ֆ. ՅՈ. ՀԱՅԴՆ. Կոնցերտ թավջութակի եւ նվագախմբի համար

Մենակատար՝ ՌՈՒԶԱՆՆԱ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

Պ. Ի. ՉԱՅԿՈՎՍԿԻ Սիմֆոնիա թիվ 5

Համերգի սկիզբը՝ ժ. 14.00-ին:

Դեկտեմբեր 5

ՀԱՄԵՐԳԸ ՆՎԻՐՎՈՒՄ Է ԴԻՐԻԺՈՐ ՀԱԿՈԲ ՈՍԿԱՆՅԱՆԻ ՀԻՇԱՏԱԿԻՆ

Լ. Վ. ԲԵԹՀՈՎԵՆ «Լեոնորա» թիվ 3

Ֆ. ՅՈ. ՀԱՅԴՆ Կոնցերտ ջութակի եւ նվագախմբի համար թիվ 2

Մենակատար՝ ԱՇՈՏ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Օ. ՌԵՍՊԻԳԻ «Հռոմի շատրվանները», «Հռոմի սոճիները»

Համերգի սկիզբը՝ ժ. 14.00-ին:

Դեկտեմբեր 7

11.41 ՀՈԳԵ-ՀԱՄԵՐԳ ՆՎԻՐՎԱԾ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ 5-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ

Համերգի սկիզբը՝ ժ. 11.41-ին: Մուտքն ազատ է:

Դեկտեմբեր 12

ՀԱՄԵՐԳԸ ՆՎԻՐՎՈՒՄ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՖԻԼՀԱՐՄՈՆԻԿ ՆՎԱԳԱԽՄԲԻ ՎԵՏԵՐԱՆՆԵՐԻՆ

Ն. ՌԻՄՍԿԻ-ԿՈՐՍԱԿՈՎ «Իսպանական կապրիչչո»

Լ. ՃԳՆԱՎՈՐՅԱՆ Կոնցերտ դաշնամուրի եւ նվագախմբի համար

Մենակատար՝ ԱՐՄԵՆ ԲԱԲԱԽԱՆՅԱՆ

Ք. ՍԵՆ-ՍԱՆՍ Սիմֆոնիա թիվ 3

Համերգի սկիզբը՝ ժ. 14.00-ին:

Դեկտեմբեր 19

ՀԱՄԵՐԳԸ ՆՎԻՐՎԱԾ Է ԴԻՐԻԺՈՐ ՎԱՐՈՒԺԱՆ ՔՈՉՅԱՆԻ ՀԻՇԱՏԱԿԻՆ

Գ. ՄԱԼԵՐ Սիմֆոնիա թիվ 6

Համերգի սկիզբը՝ ժ. 14. 00-ին:

Դեկտեմբեր 26

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՖԻԼՀԱՐՄՈՆԻԿ ՆՎԱԳԱԽՄԲԻ 1993 Թ. ՎԵՐՋԻՆ ՀԱՄԵՐԳԸ

Ս. ՊՐՈԿՈՖԵՎ «Մեր առ երեք նարինջները»

Պ. ՍԱՐԱՍԱՏԵ «Գնչուական մեղեդիներ»

Մենակատար՝ ՄԱՐԻՆԵ ԲԻԽՅԱՆ

Ա. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ Սիմֆոնիա թիվ 3

Համերգի սկիզբը՝ ժ. 14.00-ին:

Դեկտեմբեր 31

ԱՄԱՆՈՐԻ ՏՈՆԱԿԱՆ ՀԱՄԵՐԳ ՆՎԻՐՎԱԾ ՀԱՅ ՄՏԱՎՈՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆԸ

Համերգների սկիզբը՝ ժ. 22.00-ին: Մուտքն ազատ է:

ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ & Կ

համատեղ ձեռնարկություն

Ընդունվում են ավանդներ հետեւյալ պայմաններով

1 տարով 320 %

8 ամսով 180 %

4 ամսով 80 %

Բարձր տոկոսներ եւ հուսալիություն:

P&K

Մեր հասցեն՝ Մարշալ Բաղրամյան պող., 17 տուն: Հեռ. 56-35-99

PUBLISET.

Առաջին տարին չէ, որ «ՄԵՆՈՒԱ-ԷՐԵԲՈՒՆԻ» ընկերությունն իրականացնում է իր գործունեությունը՝ հիմնվելով ՀՀ Պետական Լիցենզիայի վրա: Ընկերությունը հայտնի է իր հուսալիությամբ թե՛ բարձրորակ բժշկական ծառայությունների մատուցման եւ թե՛ աշխատանքային կոլեկտիվների ֆինանսական բարգավաճման ոլորտում:

«ՄԵՆՈՒԱ-ԷՐԵԲՈՒՆԻ»

Բժշկական ապահովագրական բաժնետիրական ընկերությունը

երաշխավորում է ամենամսյա վճարումներ

15–20%

չափով եւ բարձրակարգ բժշկական օգնություն առողջության ապահովագրության պայմանագրերով

Մեր հասցեն. Երեւան, Չեյթուն, Հ. Ներսիսյան 7 (Հանրապետական Արյունաբանության Կենտրոնի շենքում, 8-րդ հիվանդանոցի կողքը)

Հեռախոս՝ 28-38-72, 28-14-57

Դուք կարող եք դիմել «ՄԵՆՈՒԱ-ԷՐԵԲՈՒՆԻ» ժամը 9:00-17:00 շաբաթվա բոլոր օրերը, բացի կիրակի օրից: Մենք աշխատում ենք նաեւ շաբաթ օրը:

Մարգարեն [illegible] է արտասահման

Երկրաշարժերի հայտնի կանխագուշակող Էմմա Նեմիխանովիչը լրջորեն մտածում է թողնել Ուկրաինան եւ տեղափոխվել արտասահման: Այս մասին նա հայտնեց «Սնարի» թղթակցին, որոշումը բացատրելով այն բանով, որ հայրենիքում ոչ ոք չի ուսումնասիրում ֆինանսավորել երկրաշարժերի կանխատեսման իր գիտական հետազոտությունները: Էմմա Իվանովնան իրեն մարգարե չի համարում, սակայն հենց նա էր, որ մեկ օրվա ճշտությամբ կանխագուշակեց 1988 թ. Հայաստանի աղետալի երկրաշարժը հետողինամիկայի եւ երկրաշարժերի կազմակերպմանը նվիրված 1988 թ. նոյեմբերի Յալթայի խորհրդակցությունում: Նեմիխանովիչի խոսքերով նա, բերեւս, կհրաժարվի լրատվության զանգվածային միջոցներում իր կանխատեսումների հրապարակումից: Սնարք

ԱՄՆ-ը նոր երկրների հանդեպ նոր քաղաքականություն է վարելու

Նոյեմբերի 23-ին ԱՄՆ-ի սենատը հաստատեց օրենսդրություն, որը որոշում է նախկին խորհրդային հանրապետությունների նկատմամբ քաղաքականությունը: Վերջինիս հիմնական բովանդակությունը Ռուսաստանում եւ «մյուս զարգացող ժողովրդավարություններում» բարեփոխումների խթանումն է: Սենատը նաեւ նախատեսում է ԱՄՆ-ի եւ նախկին ԽՍՀՄ-ի հարաբերություններին վերաբերող օրենսդրությունների փոխարինումը նոր իրավական նորմերով, որոնք որոշում են նոր երկրների հետ հարաբերությունները: ՆՏ

Ուկրաինայում ընդամենը էներգիայի մեկ ամսվա պաշար

Ուկրաինայում առկա էներգետիկ ճգնաժամն ստիպել է երկրի ղեկավարներին տնտեսական արտակարգ դրություն մտցնել: Ըստ Ուկրաինայի էներգետիկայի նախարարության հրապարակած տվյալների, այդ երկիրն ընդամենը մեկ ամսվա էներգիայի պաշարներ ունի: ■

ՃՈԽԱՍԱՄՈՒՏ ԴԵՊԻ ԱՇԽԱՐՀ

Ամեն ուրբաթ «Զվարթնոց» օդանավակայանից առավոտյան ժամը 5-ին «Տրանս Արմենի» ՏՈՒ-154 ինքնաթիռը մեկնում է **ՄԻԼԱՆ**: Համեցեք թռիչքի: Ընդամենը երեքուկես ժամում դուք կհասնեք **ՄԻԼԱՆԻ** Մալպենզա խոշորագույն օդանավակայան, որի ծառայություններից օգտվում են աշխարհի հայտնի ու հարուստ ավիաընկերությունները: Այստեղ Ձեզ սպասում է MD-11 սուրագույն ինքնաթիռն իր բարձրակարգ սպասարկմամբ, որը Ձեզ կհասցնի **ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ, ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, ՄԻԱՑՅԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԻ 100 ՔԱՂԱՔՆԵՐ ԵՒ ԿԱՆԱԴԱՅԻ ՄՈՆՐԵԱԼ, ՏՈՐՈՆՏՈ, ՕՏՏԱՎԱ, ՎԱՆԿՈՒՎԵՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐ**:

Փաստորեն առաջին անգամ հնարավորություն է ստեղծվել առանց հարկադիր վայրէջքի ուղիղ գծով Երեւանից մեկնել Միլան...

Եթե դուք ցանկանում եք Բուենոս Այրե՞ս, Բրազիլիա՞... կամ...

Հոգ չէ: Մենք, իհարկե, Միլանով ձեզ կհասցնենք աշխարհի ցանկացած տեղ: «Տրանս Արմենի» նշանաբանը՝ Հայաստանի կապը աշխարհի հետ:

Ամեն ինչ ուղեւորների համար:

Հանգստյան օրերը միայն կիրակի:

Մենք աշխատում ենք առանց ընդմիջման, նաեւ՝ բոլոր տոնական օրերին:

ՄԵՐ ՀԱՐՄԱՐԱՎԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿԻ Է

ՄԵՐ ՄՇՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԿԵՐՆԵՐՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ԽՈՇՈՐԱԳՈՒՅՆ ԱՎԻԱԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ԵՆ:

ՄԵՐ ԳՆԵՐԸ ԱՆՀԱՄԵՄԱՏ ՑԱԾՐ ԵՆ

Համեցեք մեզ մոտ Հայաստան, Երեւան, Կիեւյան 19, 3-րդ հարկ, [illegible] «[illegible]» կայարանի մոտ: Զանգահարեք մեզ՝ 27-04-21, 27-48-33, 52-94-72, 28-02-24:

«Տրանս Արմեն» ողուղիների Ձեր լավագույն բարեկամ

FREE FLIGHT

կրթական կենտրոնը հրավիրում է

բոլոր ցանկացողներին մասնակցել անգլերեն լեզվի դասընթացներին, որը կազմակերպում է Ամերիկյան համալսարանների դիմորդների, ինչպես նաեւ անգլերեն ամբողջական գիտելիքներ ստանալ ցանկացողների համար:

Ունկնդիրներին առաջարկվում են դասընթացի հետեւյալ բաժինները

1. Սկսնակների արագացված ուսուցում Beginner level

2. Լեզվի զարգացման դասընթաց Intermadiate level

3. Լեզվի կատարելագործման դասընթաց Advanced level

Դասընթացն անց է կացվում հատուկ գրականության եւ ձայներիզների միջոցով համարավետ սարքավորված լսարանում, ամերիկացի ուսուցիչների մասնակցությամբ: Վճարը կանխիկ կամ փոխանցումով: Ունկնդիրներին կտրվեն վկայագրեր դասընթացն ավարտելու մասին:

FREE FLIGHT կրթական կենտրոնի հասցեն է Երեւան, Աբովյան փող. թիվ 14, «Երեւան» հյուրանոց, 301 սենյակ, հեռ. 52.94.18

Հայտարարություն

Հայխնայբանկը վարձավճարի շահավետ պայմաններով հանրապետության քաղաքների ու շրջկենտրոնների խնայդրամարկղերում ծառայողական տարածքներ է առաջարկում տարադրամի փոխանակման կետերի համար: Հրավիրում ենք առեւտրային բանկերին եւ այն կազմակերպություններին, որոնք ունեն Հայաստանի Կենտրոնական բանկի համապատասխան թույլտվությունը:

Մեր հասցեն Երեւան 10, Մոսկվա-Խորենացու 20ա, հեռ. 56-49-25

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՀԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863

Apple® Macintosh®
համակարգչային շարուածը «Ազգ» թերթի

Azg armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635

47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Ոճային ձեւավորման եւ տառատեսակների հեղինակ՝ ՊԱՎԵԼ ՂԱԼԱՔՅԱՆ

Հանձնված թիվ 65. Պատվեր 69149. Տպաքանակ 25 000. Պատվեր 1544. Ստորագրված է տպագրության՝ 25. 11. 1993

digitised by A.R.A.R.@